

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Radek Jašek

Úprava pilotní verze ŠVP

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, všechny prameny a zdroje informací jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 22. dubna 2014

Radek Jašek

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. Michaele Prášilové, Ph.D. za metodickou pomoc, rady, podněty, připomínky, věnovaný čas a trpělivost, jež mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytovala při jejím zpracování.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Radek Jašek
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Michaela Prášilová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014
Název práce	Úprava pilotní verze ŠVP
Název v angličtině	Pilot project of The School Education Programme and its modification
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá úpravou pilotní verze školního vzdělávacího programu oboru zedník v části odborný výcvik. V teoretické části je objasněn pojem střední odborné učiliště jako součást vzdělávací soustavy České republiky, kurikulum SOU a tvorba školního vzdělávacího programu na středním odborném učilišti. Empirická část zkoumá požadavky pedagogů, žáků a sociálního partnera na úpravu pilotní verze školního vzdělávacího programu v části odborného výcviku oboru vzdělání zedník 36/67-H/01, realizovaném na konkrétním středním odborném učilišti stavebním. Práce přináší návrhy úprav školního vzdělávacího programu oboru zedník v části odborný výcvik.
Klíčová slova	Kurikulum, kurikulární reforma, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program, střední odborné učiliště, sociální partner, odborný výcvik
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the modification of the pilot version of the School Education Programme for bricklayer in the vocational training. The theoretical part illustrates the concept of secondary vocational schools as a part of the educational system in the Czech Republic, curriculum and its creation. The empirical part examines teachers, students and social partners' requirements for modification of the pilot version of the School Education Programme for bricklayer 36/67-H/01 in the vocational training realized in a particular secondary vocational school for building professions. This work brings proposals for amendments to the School Education Programme for bricklayer in the vocational training.
Klíčová slova v angličtině:	Curriculum, curriculum reform, Framework Education Programme, School Education Programme, Secondary Vocational School, social partner, vocational training.
Přílohy vázané v práci:	3
Rozsah práce:	42 stran + přílohy
Jazyk práce:	český

Obsah

Úvod	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Střední odborné učiliště jako součást vzdělávací soustavy České republiky	7
1.1 Střední odborná učiliště	9
2 Kurikulum středního odborného učiliště	13
1.2 Tvorba školních vzdělávacích programů na SOU	18
EMPIRICKÁ ČÁST	20
3 Stávající kurikulum školy a podmínky jeho realizace	20
4 Příprava, realizace a výsledky výzkumného šetření	25
5 Využití výsledků výzkumného šetření pro úpravu ŠVP oboru zedník	34
Závěr	37
Seznam použité literatury a zdrojů	38
Seznam zkratk	41
Seznam příloh	42

Úvod

V roce 2001 byla vydána tzv. Bílá kniha, která předznamenala reformu školství. Nejdůležitějším krokem bylo schválení zákona 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání, který se po dlouhodobých odkladech podařilo schválit v roce 2004. Z něj vyplynulo, že každá škola musí mít podle příslušných rámcových vzdělávacích programů (dále RVP), vytvořen vlastní školní vzdělávací program (dále ŠVP) pro každý obor, který se ve škole vyučuje.

Vznik RVP má nahradit osnovy, učební plány a další dokumenty pro školskou potřebu. Pro svou práci jsem si zvolil úpravu pilotní verze ŠVP oboru vzdělání zedník 36/67-H/01 v části odborného výcviku, jako živého dokumentu. Téma jsem si vybral z toho důvodu, že jsem zaměstnán na Středním odborném učilišti stavebním. Na stejné škole jsem se vyučil, a poté jsem dálkově vystudoval a vykonal jsem maturitní zkoušku. Pracuji jako učitel odborného výcviku oboru zedník a tesař. Výuka podle ŠVP v učebním oboru zedník probíhá ve školním roce 2012/13 už čtvrtým rokem. Ve svých oborech jsem získal bohaté teoretické i praktické zkušenosti, proto mě práce na přípravě ŠVP zajímala a z toho důvodu jsem se rozhodl využít zkušenosti s tvorbou a implementací ŠVP při jeho úpravě.

Hlavním cílem bakalářské práce je úprava pilotní verze ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik. Cílem teoretické části práce bude objasnění specifik edukace na středním odborném učilišti a vysvětlení problematiky implementace ŠVP do výuky. Cílem empirické části bude shromáždění požadavků na úpravu pilotní verze ŠVP v části odborného výcviku oboru vzdělání zedník 36/67-H/01, realizovaném na konkrétním středním odborném učilišti (dále SOU) stavebním. V textu bude využita práce s odbornou literaturou, v praktické části pak zhodnocení stávajícího ŠVP, metoda polostrukturovaného rozhovoru a metoda dotazníku.

Předpokládám, že mých zkušeností a výsledků vyplývajících z bakalářské práce, bude moci využít každý učitel, který dostane za úkol upravit, či zaktualizovat školní vzdělávací program pro obor zedník. Tím bude podpořena příprava budoucích odborníků ve stavebnictví tak, aby byli schopni zapojit se po vyučení do zaměstnání ve svých profesích.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Střední odborné učiliště jako součást vzdělávací soustavy České republiky

Vzdělávací soustavu České republiky tvoří školy a školská zařízení. Ne však každá instituce nazývaná školou je součástí této vzdělávací soustavy. Nepatří sem například instituce, které poskytují vzdělávací služby na základě živnostenského oprávnění. Aby byla škola považována za součást vzdělávací soustavy České republiky, musí se jednat o školu, která poskytuje vzdělávání podle vzdělávacích programů (obsah, kvalita a výstupy vzdělávání jsou garantovány státem) a musí být zapsána v rejstříku škol a školských zařízení. Zřizovatelem těchto organizací může být ministerstvo, kraj, obec a dobrovolný svazek obcí. (Zákon č. 561/2004 Sb., § 4) Termín zřizovatel bezprostředně souvisí s každou organizací. Zřizovatel je tím, kdo dává impuls a vytváří podmínky pro její vznik a stanoví zásady a pravidla jejího fungování. O vzniku školy zřizovatel vydává zřizovací nebo zakládací listinu. Dále také jmenuje a odvolává jejího ředitele, rozhoduje o jeho odměňování, může setřít stížnosti směřující proti němu a provádět kontrolu hospodaření celé příspěvkové organizace.

Součástí výchovně vzdělávací soustavy ČR jsou mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a vyšší odborné školy, které jsou kodifikovány školským zákonem. Nejvyšším článkem školské soustavy jsou školy vysoké, které jsou předmětem zákona o vysokých školách.

Střední vzdělávání (vyšší sekundární) je všeobecné a odborné vzdělávání následující po ukončení základního (nižšího sekundárního) vzdělávání. Vývoj struktury středního všeobecného a odborného vzdělávání představuje jednu z nejvýznamnějších změn, k níž v české vzdělávací soustavě po roce 1989 došlo. Jeho délka se pohybuje od 2 do 5 let. Má charakter konečné etapy vzdělávání, kdy absolventi přecházejí přímo na trh práce i charakter tranzitní fáze vzdělávání, která připravuje absolventy pro vstup do terciárního a jiného navazujícího vzdělávání. (Průcha, 2009)

Předpokladem pro přijetí na střední školu je podle zákona č. 561/2004 Sb. absolvování povinné školní docházky a splnění podmínek přijímacího řízení. O podmínkách přijímacího řízení rozhoduje ředitel školy. Forma vzdělávání může být denní, večerní, dálková, distanční, a kombinovaná. Jiné formy vzdělání než denní jsou obvykle o jeden rok delší. Na střední

škole lze dosáhnout tří stupňů vzdělání. Střední vzdělání, které probíhá v délce jednoho či dvou let denního studia, lze ho získat úspěšným ukončením vzdělávacího programu a je zakončeno závěrečnou zkouškou. Dokladem o dosažení tohoto vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce. Dále může být dosaženo středního vzdělání s výučním listem, délka denní formy tohoto studia je dva nebo tři roky a podmínkou získání tohoto vzdělání je rovněž úspěšné ukončení vzdělávacího programu a složení závěrečné zkoušky, na jejímž základě absolvent obdrží výuční list a vysvědčení. Třetím stupněm vzdělání na tomto typu školy je střední vzdělání s maturitní zkouškou, které žák získá taktéž úspěšným ukončením vzdělávacího programu. Může se jednat o programy šestiletého nebo osmiletého gymnázia, dále o čtyřletou denní formu vzdělání a o dvouletou denní formu nadstavbového studia. Toto vzdělání se ukončuje maturitní zkouškou. Úspěšný absolvent obdrží vysvědčení o maturitní zkoušce.

Střední školy se člení na tyto typy:

- a) gymnázia jsou střední všeobecně vzdělávací školy nazývané tak v souladu se střeoevropskou tradicí. Poskytují všeobecné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou (ISCED 3A) a připravují žáky především k vysokoškolskému studiu,
- b) střední odborné školy, které poskytují ve čtyřletém studiu střední odborné vzdělání ukončené maturitní zkouškou (ISCED 3A) opravňující ucházet se o vysokoškolské vzdělávání, a kvalifikují své absolventy k výkonu středních technických, ekonomických a obdobných funkcí,
- c) střední odborná učiliště poskytují ve dvouletých a tříletých oborech kvalifikaci k dělnickým a obdobným povoláním (ISCED 3C). V malém počtu čtyřletých oborů ukončených maturitní zkouškou (ISCED 3A) poskytují střední odborná učiliště kvalifikaci k náročným dělnickým povoláním a k funkcím provozního charakteru a současně otvírají cestu k vysokoškolskému vzdělávání. Střední odborná učiliště mohou také poskytovat roční a dvouleté programy (ISCED 2C) pro žáky, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším než 9. ročníku, nebo 9. ročník nedokončili úspěšně, dále pro mládež se speciálními vzdělávacími potřebami a absolventy základních škol speciálních. (Odborné, 2014)

Protože si každá škola připravovala zadání závěrečných zkoušek sama, byla jejich úroveň výrazně odlišná a byla nutná jejich reforma. Na to reagoval systémový projekt Kvalita I (2005-2008), na který navázal národní projekt Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Nová závěrečná zkouška (2009-2012). Úkolem obou projektů byla reforma ukončování studia v oborech vzdělávání s výučním listem, která je založená na tom, že školy vyučující ten stejný obor, používají při závěrečných zkouškách stejné zadání. (Kočková, 2012)

I maturitní zkouška prošla reformou. Model nové, tzv. reformní maturity byl schválen v lednu 2008 a v témže roce se problematika maturit stala součástí novely školského zákona. (Průcha, 2009)

Maturitní zkouška se ve školním roce 2013/2014 skládá ze dvou částí – společné (státní) a profilové (školní). Společná část obsahuje dvě povinné zkoušky a maximálně dvě nepovinné zkoušky. První povinná zkouška je z českého jazyka a literatury, druhá z cizího jazyka nebo matematiky. Jazykové zkoušky mají charakter tzv. komplexní zkoušky, která se skládá z tří dílčích zkoušek. Jedná se o didaktický test, písemnou práci a ústní zkoušku. Zkouška z matematiky se koná pouze formou didaktického testu.

Profilová část obsahuje dvě až tři povinné zkoušky, které stanovuje RVP a ředitel školy a maximálně dvě nepovinné zkoušky, jejíž nabídku stanovuje ředitel.

Aby žák uspěl u maturity, musí úspěšně složit povinné zkoušky obou těchto částí. Model maturitní zkoušky se opírá o platnou legislativu – tedy Školský zákon č. 561/2004 Sb. a vyhlášku č. 177/2009 Sb. ve znění pozdějších novel. (Zkoušky, 2014)

1.1 Střední odborná učiliště

Střední odborná učiliště vzdělávají žáky pro odborné činnosti odpovídající příslušným oborům vzdělání. V zájmu zlepšování svých vzdělávacích programů spolupracují s úřady práce, s podniky, s profesními svazy a se sdruženími i s obchodními komorami. Odborná příprava (dvouletá nebo většinou tříletá) poskytuje střední vzdělání, je zakončena závěrečnou zkouškou a vede k získání výučního listu. Závěrečná zkouška neumožňuje vstup na terciální úroveň vzdělávání. Absolventi ze dvou či tříletých oborů odcházejí rovnou do pracovního procesu. V dalším studiu mohou pokračovat pouze v případě, že si stávající studium doplní dvouletou nástavbou a složí maturitní zkoušku. Kromě toho mohou SOU vzdělávat žáky ve studijních oborech pro výkon některých náročnějších dělnických povolání a některých technickohospodářských činností provozního charakteru. V těchto případech je vzdělávání čtyřleté, je ukončeno maturitní zkouškou a umožňuje vstup na vysokou školu nebo vyšší odbornou školu. Obecně lze obsah odborného vzdělávání dělit na teoretický, zahrnující převážně vědomosti, a praktický, vztahující se převážně k pracovním činnostem, dovednostem a návykům potřebným pro dané povolání. Jejich podíl závisí na charakteru povolání, např. na nárocích na manuální a jiné dovednosti. Vyšší podíl praktické části je ve vzdělávacích programech připravujících na dělnická povolání¹. (Průcha et al., 2001)

Ve studijních oborech nástavbového studia pro absolventy tříletých učebních oborů SOU jsou

¹ Např. v tříletém studiu činí 47, 1% z celé odborné vzdělávací složky.

do učebních plánů zařazeny pouze všeobecně vzdělávací předměty a teoretické odborné předměty.

Odborný výcvik se uskutečňuje převážně ve školách a školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob. S ohledem na povahu jednotlivých oborů se však může uskutečňovat i v laboratořích a v odborných učebnách. Tak je tomu především ve čtyřletých studijních oborech. Průběžné a závěrečné hodnocení žáků formou maturitní zkoušky (u čtyřletých oborů) je obdobné jako na SOŠ. Závěrečná zkouška v tříletých oborech SOU je odborná zkouška, při které žáci prokazují, jak jsou připraveni k výkonu příslušných pracovních činností a povolání. Skládá se z praktické zkoušky z odborného výcviku, písemné a ústní zkoušky. Po úspěšném složení závěrečné zkoušky žáci získávají vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list.

Na středním odborném učilišti lze absolvovat i nástavbové studium. Zájemci se k němu přihlašují bezprostředně po absolvování předchozího vzdělávání nebo po určité době praxe. Tento segment školské soustavy představuje instituci druhé šance a významně zvyšuje průchodnost vzdělávací soustavy.

Jednou ze zásadních podmínek pro zlepšování kvality odborného vzdělávání je spolupráce SOU se sociálními partnery. Každá škola by se měla snažit o rozvíjení spolupráce s rodinami žáků, zaměstnavateli, profesními svazy, asociacemi a sdruženími, ale také s krajskou hospodářskou komorou a regionálním úřadem práce. Pro střední odborné učiliště je nicméně specifická spolupráce s firmami, orientující se především na konkrétní podniky, které hrají nezastupitelnou roli při tvorbě ŠVP i jeho realizaci. Souvisí to s faktem, že žáci, budoucí absolventi těchto škol, se primárně připravují pro uplatnění na trhu práce. Existuje rozsáhlá shoda odborníků na tom, že vytvoření funkčních vazeb školy s okolním sociálním a pracovním prostředím je jedním z hlavních předpokladů pro dobře fungující odborné vzdělávání. Jak uvádí Kašparová (2012, s. 17): *„Vytváření funkčních vazeb mezi školami a sociálním okolím je třeba považovat za průběžný proces, který do značné míry závisí na vnějších ekonomických podmínkách zejména konkrétní regionální situaci a existenci významných zaměstnavatelů. Nabízí se tedy různé formy a podoby spolupráce vedoucí k velmi rozdílným výsledkům a neexistuje žádné obecné pravidlo „optimálního zapojení“ sociálních partnerů.“*

Nemalou měrou se na rozvoji odborného vzdělávání podílí i financování škol. Podle zákona č. 561/2004 Sb. se systém financování SOU odvíjí od systému státní správy a samosprávy ve školství a od toho, zda se jedná o veřejné nebo soukromé SOU. V souvislosti s decentralizací veřejné správy a s posílením územní samosprávy byly v roce 2001 převedeny

zřizovatelské funkce na krajské úřady. Kraje jsou zřizovateli přibližně 80 % středních odborných učilišť. Zodpovědnost za financování je rozdělena mezi zřizovatele a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Financování středních odborných škol a vyšších odborných škol se řídí školským zákonem.

Příjmy škol jsou stanoveny školským zákonem v následující struktuře:

- finanční prostředky ze státního rozpočtu;
- finanční prostředky z rozpočtů územních samosprávných celků;
- příjmy z hlavní činnosti a doplňkových aktivit;
- finanční prostředky přijaté od zřizovatele;
- úplata za vzdělávání a školské služby;
- příjmy z majetku ve vlastnictví školské právnické osoby;
- dary a dědictví.

Z prostředků státního rozpočtu jsou školám přidělovány finanční prostředky na úhradu přímých neinvestičních výdajů, tzn. na mzdy a platy (včetně sociálního a zdravotního pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti) a na další výdaje neinvestiční povahy (učební pomůcky, učebnice, další vzdělávání pedagogických pracovníků).

Z prostředků krajských rozpočtů jsou školám přidělovány prostředky na úhradu provozních výdajů a investičních výdajů. Financování z veřejných rozpočtů, na které mají školy nárok, je založeno na normativech. Republikové normativy stanoví MŠMT jako výši výdajů na vzdělávání a školské služby připadající na jednoho žáka na kalendářní rok. Normativ na jednoho žáka je závislý na oboru vzdělání. Prostředky se poskytují podle skutečného počtu žáků, nejvýše však do ministerstvem povoleného počtu žáků. Krajský úřad stanovuje tzv. krajské normativy, prostřednictvím kterých rozepisuje celkový objem prostředků získaných ze státního rozpočtu na jednotlivé školy v kraji. Při stanovování krajských normativů vychází kraj zejména z dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji, z rámcových vzdělávacích programů, z rozsahu přímé výuky a z naplněnosti tříd.

Soukromé prostředky jsou získávány z pronájmu svého majetku, z poskytování služeb za úplatu nebo z doplňkové hospodářské činnosti. Tyto aktivity může škola realizovat pouze tehdy, pokud tím nedojde k narušení její hlavní funkce. Škola může přijímat dary od jednotlivců i od firem. Soukromé prostředky od jednotlivců jsou vynakládány zejména na nákup učebnic a učebních pomůcek, které nejsou poskytovány zdarma.

Financování škol je negativně ovlivněno klesajícím počtem žáků a studentů v České republice. V následujících několika letech se oblast středního školství ocitne v historicky nejvýraznějším demografickém propadu. Zásadní propad ovšem nastane v následujících letech, a pod touto hranicí se udrží až do roku 2017.

Demografický propad se nevyhne žádnému z krajů ČR. Lépe mu ovšem budou čelit kraje, které jsou přirozenými centry migrace v rámci ČR, tedy Praha a některé oblasti Středočeského kraje a kraje Jihomoravského, především Brno a okolí. Naopak kraj Moravskoslezský bude čelit výrazně největšímu propadu v této věkové skupině. (Dlouhodobý, 2012)

V souvislosti s poklesem populační křivky a úspornými plány ministerstva a krajů došlo a stále dochází k optimalizaci sítě středních škol. Žáků neustále ubývá, počet nevyužitých prostor škol narůstá. Za této situace není možné financovat takové množství samostatných škol. Ministerstvo tedy kraje nabádá, aby provedly svojí vlastní úvahu o tom, které obory či školy redukovat, samozřejmě s ohledem na svá krajská specifika. Kraje mají samosprávu a o rušení škol rozhodují samy. Samotný akt slučování škol si většinou nepřeje převážná část zainteresovaných osob, se slučováním nesouhlasí vedení, pedagogičtí pracovníci školy, rodiče žáků. V praktickém životě se ukazuje, že ekonomické hledisko převažuje nad snahou posílit kvalitu vzdělávacího procesu.

Vzhledem k tomu, že neustále v rámci celé České republiky klesá zájem o technické vzdělávání a v nejbližších letech se nedá očekávat vzestup, snaží se školy připravit co nejlákavější nabídku pro budoucí žáky, která směřuje k tomu, aby školy obstály na trhu práce.

2 Kurikulum středního odborného učiliště

Výraz curriculum je odvozen z latinského slova currere, které znamená „běh“, „běžeti“. „*Pedagogický termín kurikulum má s tímto původním významem mnoho společného, ale zároveň obsahuje i speciální, odborné významy.*“ (Průcha, 2009, s 236) Obst uvádí (2006, s. 37), že kurikulum: „... *bývá definováno jako plány určené k řízení výuky na školách, obvykle prezentované v trvale obnovovaných dokumentech.*“ Podle Průchy (2009) znamená kurikulum složitý edukační fenomén, který z nejobecnějšího pohledu znamená obsah vzdělávání, učební plán. Walterová (1994) zmiňuje ve své monografii některé další definice kurikula. Česká formulace tohoto pojmu ovšem není jednoznačná a zdá se, že i autorka zastává spíše širší pojetí ve shodě s Pedagogickou encyklopedií (Průcha et al., 2009, s. 117): „*Kurikulum obsahuje veškeré zkušenosti, které žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, jejich plánování a hodnocení.*“

Kurikulární dokument obsahuje: proč, koho, co, kdy, kde, jak a s jakými cíli budeme vzdělávat (srov. Walterová, 1994).

Pod pojmem kurikulum je možno si v současnosti vybavit především vzdělávací programy na úrovni státu RVP (rámcový vzdělávací program) a na úrovni školy ŠVP (školní vzdělávací program). Jedná se o obsahové a organizační předpisy, které jsou určeny učitelům ve školách k vedení výuky. Součástí kurikulárních dokumentů jsou především cíle vzdělávání, vzdělávací obsah, učební plán, časové dotace atd., to vše pro daný typ vzdělání. Prostředí, ve kterém se žáci učí, ovlivňuje nejen to, co by se žáci měli naučit, ale i to, jak učení probíhá. Školní kurikulum je realizováno mezi učiteli a žáky jak ve škole, tak i mimo ni. Samotná změna kurikula započala tvorbou rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro předškolní a základní vzdělávání, které byly schváleny v roce 2004. Byly pilotovány na vybraných mateřských a základních školách, na základě pilotáže vyhodnocovány a upravovány tak, aby co nejvíce vyhovovaly praxi.

Školská, nebo též kurikulární reforma přinesla změny v obsahu a cílech vzdělávání, usilovala o to, aby se žáci naučili pracovat s informacemi a osvojili si další celoživotní dovednosti, tzv. klíčové kompetence, které jim mají usnadnit plnohodnotný život ve 21. století².

Kurikulární reforma je realizována díky školskému zákonu č. 561/2004 Sb., o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ze dne 24. září 2004.

² Jak uvádí autoři Belz a Siegrist na (2001, s. 166): „*Klíčové kompetence zahrnují celé spektrum kompetencí, přesahujících hranice jednotlivých odborností. Jsou výrazem schopnosti člověka chovat se přiměřeně situaci, v souladu sám se sebou, tedy jednat kompetentně.*“

Zákon zavádí dvouступňové kurikulum. Podstatou kurikulární reformy je změna cílů a obsahů vzdělávání směrem k utváření a rozvoji životních dovedností (klíčových kompetencí) a k přípravě žáků pro praktický život. Změnou prošly i procesy řízení vzdělávání, jeho průběžná diagnostika a způsoby hodnocení dosahovaných výsledků. (Průcha, 2001)

Práce je zaměřená na školskou reformu na středních odborných školách a učilištích. Po schválení zákona 561/2004 Sb. se začala reforma školství, která se týkala rovněž odborných škol a učilišť. Metodicky řídil reformu Národní ústav odborného vzdělávání (dále NUOV), který v projektu KURIKULUM S připravoval pro tvůrce školních vzdělávacích programů metodické příručky a další brožury, ve kterých byly návody, jak postupovat při tvorbě ŠVP. Na tvorbě materiálů se posléze podíleli i samotní učitelé z praxe, kteří už ŠVP na svých školách vytvořili. Nejdříve vznikaly rámcové vzdělávací programy, jež byly závazným dokumentem pro vypracování školních vzdělávacích programů v příslušném oboru vzdělání. Ty stanovovaly povinný obsah a rámec vzdělávání a staly se kritériem pro tvorbu ŠVP. Bylo nutno redukovat studijní obory, neboť před reformou jich bylo 275. Rámcové vzdělávací programy vznikaly v šesti vlnách. První vlna započala v červnu 2007 a poslední šestá v listopadu 2012. (Odborné, 2014)

Přehled vln zavádění RVP na školy:

1. vlna (červen 2007)	62 RVP	školy podle nich učí od 1. září 2009
2. vlna (květen 2008)	82 RVP	školy podle nich učí od 1. září 2010
3. vlna (květen 2009)	82 RVP	školy podle nich učí od 1. září 2011
4. vlna (duben 2010)	49 RVP	školy podle nich učí od 1. září 2012
5. vlna (červenec 2012)	4 RVP	školy podle nich budou učit od 1. září 2014
6. vlna (listopad 2012)	1 RVP	školy podle nich budou učit od 1. září 2015

Vzhledem k redukcí názvu oborů na odborných školách vzniklo nové označování oborů. V tabulce je uvedeno označení jednotlivých kategorií oborů. Podle nich vznikaly rámcové vzdělávací programy.

Rámcové vzdělávací programy podle kategorií oborů vzdělání:

Obory	J
Obory	E
Obory	H
Obory	L a M
	konzervatoře
	Nástavbové studium

Školní vzdělávací program je základním dokumentem školy. Vydává ho ředitel školy, který je za něj odpovědný. Svůj souhlas s ním vyjadřuje Školská rada, je přístupný veřejnosti, každý má možnost do něj nahlížet, pořizovat si opisy apod.

Školní vzdělávací program vytváří podle příslušného rámcového vzdělávacího programu každá škola pro každý obor vzdělávání. Musí být v souladu s tímto programem, obsah vzdělání musí být uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva.

Školní vzdělávací program stanovuje především cíle vzdělání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělání, podmínky přijetí uchazečů, podmínky vzdělávání a ukončení vzdělání v oboru, spolupráci se sociálními partnery. V případě, že škola má žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, je tato skutečnost do tohoto programu zahrnuta.

V projektu Kurikulu S (Kašparová, 2012) je stanovena struktura školních vzdělávacích programů, která je daná už v RVP. ŠVP musí obsahovat titulní list a úvodní identifikační údaje školy, tzn. přesný název školy, zřizovatele, obor, název oboru, pro který je ŠVP určen (velmi důležité, neboť v jedné škole může být více oborů, tedy i ŠVP), délka a forma vzdělávání, datum a ročník počátku platnosti ŠVP, jméno, příjmení a titul ředitele školy, datum vydání ŠVP a jednací číslo školy, pod kterým byl ŠVP vydán.

Nejdůležitější částí ŠVP je stanovení profilu absolventa. Profil absolventa vymezuje, jaké kompetence by měl absolvent získat po ukončení vzdělávání v daném oboru a co je obsahem celého vzdělávání. V profilu absolventa se stanoví klíčové a odborné kompetence, popis uplatnění absolventa v praxi.

Další částí struktury ŠVP je jeho charakteristika. Je to stručné vyjádření strategie vzdělávaného oboru. Musí být formulována tak, aby si každý učinil dostatečně jasnou představu o průběhu a ukončení vzdělávaného oboru, podle daného ŠVP, součástí by měl být popis organizace výuky, hodnocení žáků a práce s žáky se speciálními potřebami a nadanými žáky, pokud se takoví ve škole vyskytují.

Učební plány jsou jednou z nejdůležitějších součástí školních vzdělávacích programů. Protože se jedná o konkrétní a uchopitelnou část ŠVP začínají školy při tvorbě ŠVP s návrhem učebních plánů. (Kratochvílová, 2006) Ty mohou být koncipovány předmětově nebo modulárně, případně v kombinaci. Učební plán musí obsahovat tabulku s přehledem vyučovacích předmětů a dotaci hodin v jednotlivých předmětech, přehled rozvržení týdnů v období školního roku, identifikační a jiné údaje stanovené v RVP. Stanoví, které předměty jsou povinné, které volitelné a nepovinné. Učební plán nesmí být v rozporu se školským zákonem. Přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP zpracovaný v tabulkách má informativní charakter např. pro Českou školní inspekci, či jiné kontrolní orgány.

Význam učební osnovy vymezuje dokument RVP. Jak uvádí Kašparová (2012, s. 17): „*Učební osnova je pedagogický dokument, který vymezuje didaktickou koncepci jednotlivých vyučovacích předmětů a kurzů. Koncepce vyučovacího předmětu vychází z profilu absolventa ve ŠVP a z kurikulárních rámců v RVP, opírá se o současné trendy pedagogiky a oborové didaktiky (koncepce volitelných předmětů může zohledňovat pouze profil absolventa, např. osobnosti rozvoj žáků, rozvíjení vybraných klíčových kompetencí, aplikaci průřezových témat, popř. některé prvky z kurikulárních rámců).*“ Při stanovení cílů v učebních osnovách vycházíme hlavně z kompetencí v profilu absolventa, z obecných cílů vyučovacích předmětů a z jejich učiva a samozřejmě z výsledků vzdělávání, jak jsou uvedeny v příslušném rámcovém vzdělávacím programu. Učební osnova musí obsahovat záhlaví, ve kterém se nachází název předmětu a hodinová dotace i celkový počet hodin za školní rok, dále pojetí vyučovacího předmětu a rozpis učiva a výsledků vzdělávání. Pojetí učiva vysvětluje přístupy a zvolenou koncepci vyučovacího předmětu. Při tvorbě učební osnovy je potřeba u každého předmětu dbát na cíl vyučovacího předmětu, charakteristiku, cíle vzdělávání v oblasti citů, hodnot a preferencí, na pojetí výuky, hodnocení výsledků žáků a přínos vyučovacího předmětu k rozvoji kompetencí žáků a aplikaci průřezových témat.

V ŠVP (2009) se uvádí personální a materiální zabezpečení vzdělávání. Může být uvedeno v tabulce nebo slovně. Obsahuje fakta, zda je škola zabezpečena pro plnění ŠVP z hlediska materiálního (prostory, ve kterých výuka probíhá, úroveň praxe, sportovní příprava, laboratoře apod.) a personálního (kvalifikace učitelů, odborná praxe, zahraniční stáže apod.).

Jak je uvedeno v předcházejícím textu, součástí ŠVP musí být i spolupráce se sociálními partnery. Škola si při tvorbě ŠVP musí stanovit, se kterými sociálními partnery bude spolupracovat, kteří sociální partneři by ji mohli být při tvorbě prospěšní a jak, a se kterými bude spolupracovat i po vzniku ŠVP. V první řadě by to měli být potencionální budoucí zaměstnavatelé absolventů vzdělávacích oborů, které škola vyučuje. Ti mohou

nabídnout škole vedle teoretických rad i využití moderních technologií a strojů, které škola nemá k dispozici a vzhledem k ceně si je ani nemůže pořídit. Dalšími sociálními partnery by měli být rodiče, základní školy, ze kterých žáci vyšli, pedagogicko-psychologické poradny a další výchovné instituce působící v regionu školy. Významnou roli hraje spolupráce s Úřadem práce a Hospodářskou komorou.

Rámcové vzdělávací programy stanovují přehled klíčových kompetencí pro absolventy jednotlivých oborů. Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti. (srov. Kašparová et al., 2012)

Klíčové kompetence shrnují přípravu žáků pro praktický život. Vztahují se ke všem oborům a musí být zakomponovány do všech školních vzdělávacích programů. Týkají se oblasti učení, řešení problémů, komunikace, personálního a sociálního zařazení v životě, občanského a kulturního podvědomí, pracovního uplatnění a podnikatelských aktivit, matematických dovedností a účelného využívání informačních a komunikačních technologií a práce s informacemi.

Odborné kompetence stanovují, co by měl absolvent zvládat po odborné stránce. V RVP tedy nejsou pro všechny obory odborné kompetence definovány stejně, ale pro každý obor je vymezen kompetencemi okruh, který musí absolvent příslušného oboru ovládnout. Odbornost absolventa se promítá do odborných kompetencí. Příklad výčtu kompetencí oboru vzdělání zedník:

- provádět zednické práce na pozemních stavbách
- dbát na bezpečnost a ochranu zdraví při práci
- usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb
- jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje

Kurikulum pro jednotlivé obory není neměnné, stále se vyvíjí prostřednictvím školních vzdělávacích programů v jednotlivých školních zařízeních, neboť má-li být škola moderním tvůrčím vzdělávacím centrem, je nutné průběžně reagovat na aktuální potřeby společnosti a žáků. Navíc pilotní verze školních vzdělávacích programů nemusí být vždy dokonale vytvořena, neboť učitelé, kteří ji vytvořili, i přes řadu vzdělávacích školení

a seminářů, neměli dosud zkušenosti s tvorbou ŠVP. Z těchto důvodů je nutné školní vzdělávací programy upravovat, doplňovat a vylepšovat.

1.2 Tvorba školních vzdělávacích programů na SOU

Školní vzdělávací program (ŠVP) tvoří druhý stupeň kurikulárního dokumentu, který je pro školu závazný. Jak je uvedeno na stránkách NUOV je zpracováván přímo učiteli a navazuje na RVP. Jsou v něm upřesněny cíle, obsahy a očekávané výstupy vzdělávání tak, aby byly v souladu s příslušným RVP. Podle nich si učitelé konkrétních vyučovacích předmětů vybírají rámcově navržené učivo do ročníků i vyučovacích předmětů v jednotlivých školách.

Před vypracováním školního vzdělávacího programu je třeba si nejprve ujasnit cíle a obsah vzdělávání a následně vytvořit profil absolventa, z kterého vyplývá, k čemu bude žák po ukončení vzdělávání kompetentní a jaké bude mít uplatnění v zaměstnání. Školní vzdělávací program plní mimo jiné i informační funkci pro žáky, rodiče i pro zaměstnavatele. Musí obsahovat úvodní identifikační údaje, profil absolventa, charakteristiku vzdělávacího programu, učební plán, učební osnovy, příp. moduly. (Kašparová et al., 2012)

Součástí ŠVP bývá celková charakteristika školy, která informuje o vzdělávání, o tradicích školy a jejím postavení v regionu, o možnostech a službách, které škola nabízí (vzdělávací, volnočasové, ubytovací, možnosti zakázkových služeb apod.). Dále ŠVP může obsahovat popis materiálního a personálního zajištění výuky v daném ŠVP a oboru vzdělání, charakteristiku spolupráce se sociálními partnery a hodnocení, příp. výsledky autoevaluace školy.

Pro tvorbu školních vzdělávacích programů byly vydány NUOV metodiky tvorby ŠVP. Při tvorbě ŠVP mohla být také využita publikace Tvorba vzdělávacích programů (Prášilová, 2006), ve které autorka popisuje zjednodušenou strukturu kroků při tvorbě vzdělávacího programu. Autorka při tvorbě ŠVP klade důraz na to, aby si školy především zjistily vzdělávací potřeby a určily si specifika osob, kterých se tyto potřeby týkají. Dalším krokem je vytyčení konkrétního a kontrolovatelného výstupu z programu, tzv. programového cíle. Následuje rozpracování cíle do dílčích realizačních cílů uspořádaných v čase, určení vhodného učiva, které je doplněno realizačními „nástroji vzdělavatele“, což jsou např. metody, formy, úkoly, návštěvy provozů, pomůcky. Při tvorbě ŠVP je nutno počítat i se zpětnou vazbou, kterou zajišťuje stanovení postupů a nástrojů pro ověření, zda bylo cílů dosaženo a v jaké kvalitě. Pro vyhodnocování školních vzdělávacích programů pak slouží

různé modely. Např.: Kirkpatrickův model (srov. Prášilová, 2006) evaluace vzdělávání předkládá pro vyhodnocení ŠVP čtyři otázky: Líbilo se jim to? Čeká na reakce cílové skupiny. Naučili se to? Ověřuje znalosti cílové skupiny. Použili to na pracovišti? Hledá souvislosti ŠVP s praktickým životem. Došlo ke změně efektivity pracoviště? Hledá cíle a výsledky snažení cílové skupiny.

Rovněž i další modely jsou založeny na podobných principech. Podle Prášilové (2006) si všímají momentálních výsledků získaných v rámci realizace či okamžitě po ukončení realizace vzdělávacího programu, ale také jsou zaměřeny na potenciální – perspektivní účinky. Výsledky, získané ověřováním, slouží k posouzení, zda byla uspokojena potřeba vzdělávání, případně k tomu, jak se podařilo skloubit vzdělání s požadavky praxe.

Z toho vyplývá metodika postupu v empirické části mé bakalářské práce.

EMPIRICKÁ ČÁST

Cílem empirické části je shromáždění požadavků na úpravu pilotní verze ŠVP oboru vzdělání 36/67-H/01 zedník v části odborného výcviku. V empirické části bakalářské práce bude postupováno následovně. V kapitole charakteristika školy bude stručně popsána škola a její stávající školní vzdělávací program. Budou vybráni respondenti z řad žáků, pedagogů a sociálních partnerů. Jako výzkumná metoda bude zvolen dotazník a polostrukturovaný rozhovor a následně bude realizováno výzkumné šetření. V závěru empirické části bude vyhodnoceno výzkumné šetření a zpracován definitivní seznam zjištěných požadavků na úpravu ŠVP.

3 Stávající kurikulum školy a podmínky jeho realizace

Škola nese název Střední odborné učiliště stavební, Opava. Škola je příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem je Moravskoslezský kraj.

Škola existuje od roku 1949, je orientována na výuku a výchovu žáků, kteří po absolvování najdou uplatnění ve stavebnictví a v navazujících oborech. Je známa i mimo okres, neboť výuku některých učebních oborů zajišťuje pro celý region severu Moravy a Slezska, a tak uspokojuje poptávku po stavebních řemeslech na trhu práce. (viz Výroční, 2012/2013).

Škola od svého vzniku zabezpečuje vzdělávání ve stavebních oborech, což v obecném pojetí je oblast materiálů a výrobků pro stavebnictví, jejich zpracování do stavebního díla, potřebných pomůcek, náradí a mechanismu pro zhotovení díla, následně údržba, opravy a rekonstrukce stavebního díla. Vznikla jako součást bývalého komunálního stavebního podniku, který byl předchůdcem Okresního stavebního podniku (dále OSP) v Opavě a byl spravován krajem. Od roku 1991 je škola samostatným právním subjektem, delimitací vyčleněným z OSP. Po privatizaci bývalého OSP škola zajišťuje i odborný výcvik ve vlastních prostorách i v zakázkové činnosti. Přesto stále spolupracuje s takřka všemi stavebními firmami v okolí (viz Autoevaluace, 2010).

Tradice školy se vyznačuje vysokou kvalitou absolventů, kteří jsou žádáni podnikateli a firmami pro práce v klasických i moderních technologiích. To dokumentují údaje o úspěšnosti absolventů školy na trhu práce, které škola získává z evidence Úřadu práce (viz Výroční, 2012/2013).

Specifikum školy spočívá v individuálním přístupu k žákům a k jejich schopnostem a možnostem dalšího rozvoje. Do školského zařízení je dobré spojení vlaky i autobusy ze všech spádových oblastí patřících pod náš region. Kromě toho disponuje škola svým ubytovacím zařízením (domovem mládeže) přímo v budově školy. Škola je oprávněná provádět rekvalifikace.

Struktura vzdělávací nabídky, obory vzdělání, ŠVP obecná charakteristika

Obory vzdělání (tříleté, denní studium, ukončení výučním listem):

kód	název	zaměření
26-51-H/02	Elektrikář	silnoproud
33-56-H/01	Truhlář	
36-52-H/01	Instalatér	
23-55-H/01	Klempíř	Stavební výroba
36-64-H/01	Tesař	
36-67-H/01	Zedník	
36-69-H/01	pokrývač	

Obory vzdělání (čtyřleté, denní studium, ukončení maturitním vysvědčením):

33-41-L/006	Operátor dřevařské a nábytkářské výroby
39-41-L/002	Mechanik elektrotechnických a instalátérských zařízení budov

Výroční zpráva SOU stavebního za školní rok 2012/13 uvádí, že škola prostřednictvím učitelů podporuje sebedůvěru, otevřenost a sebereflexi žáků. Za pracovitost, aktivitu a reprezentaci školy jsou žáci pozitivně hodnoceni, a to pochvalou podle klasifikačního řádu a různými druhy odměn. Počet udílených kázeňských opatření ve škole odpovídá reálné situaci ve škole a společnosti. Veškerá opatření směřují k pozitivní motivaci žáků. Žáci si však v dostatečné míře neuvědomují účel opatření a nejsou schopni adekvátně reagovat.

Vzhledem k zaměření školy na stavební obory, o které není mezi žáky končícími základní školu velký zájem, se však ve škole vyskytují i žáci, kteří mají se vztahem k učení a odpovědností za učení značné problémy. Žáci jsou motivováni tím, že jsou jejich úspěchy zveřejněny na webových stránkách školy, na tabuli cti, pořádají se pro ně soutěže a oceňují se jejich úspěchy i věcnými a peněžními odměnami. Přesto má řada žáků problémy integrovat se do procesu učení a výuky se vůbec nezúčastňují. V takovýchto případech nelze žáky motivovat.

Škola má vypracovaný systém komunikace s rodiči. Rodiče jsou pravidelně informováni o výsledcích učení dětí a úspěších školy jako celku. Zaměstnavatelé jako klíčoví představitelé světa práce ovlivňují vzdělávací nabídku školy i poptávku po kvalifikovaných pracovnících. Škola spolupracuje s úřady práce a zaměstnaneckými agenturami plánovitě. Jak je opakovaně uváděno ve výročních zprávách, počet nezaměstnaných absolventů je nízký (pod celostátním průměrem). Škola systematicky monitoruje a analyzuje potřeby regionálního trhu práce a možnosti uplatnění absolventů.

Škola aktivně spolupracuje s potenciálními zaměstnavateli svých absolventů v regionu, zajímá se o jejich názory a požadavky, které programově zařazuje do ŠVP, spolupracuje při zhotovení zakázek, navštěvuje jejich stavby a účastní se akcí, jako jsou odborná školení a semináře, pořádaných sociálními partnery. Výborná spolupráce je se Slezskými stavbami, FA Grygar s.r.o., Pekárek s.r.o.

Vedení školy pružně reaguje na situaci na trhu práce nabídkou oborů vzdělávání a kompetencí absolventů daných oborů vzdělání. Škola má fungující školskou radu, její podněty a oznámení jsou vedením školy v rámci zákonných mezí akceptovány. Školská rada se vyjadřuje k návrhům ŠVP a ostatním dokumentům školy, ve školské radě jsou zástupci spolupracujících firem a rodičů. Škola spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou a se střediskem volného času. Škola má vypracovanou školní preventivní strategii a minimální preventivní program, který se realizuje a je znám všem pracovníkům školy. Je pravidelně jednou ročně vyhodnocován. (viz Výroční, 2012/2013).

Škola programově spolupracuje se základními školami, dětskými domovy a stavební školou v polské Ratiboři.

Charakteristika oboru vzdělání 36-67-H/01 Zedník

Ze stávajícího ŠVP (srov. 2009, 1. září) vyplývá náročnost učebního oboru na manuální a intelektové dovednosti žáků při uplatnění tvořivého a logického myšlení a estetického tvoření. Vyučující vedou žáky k soustavné práci a usilují o to, aby si žáci vytvořili kladný vztah ke zvolenému oboru a získali správné pracovní návyky.

Vzdělávací program umožňuje získání všeobecných a odborných vědomostí a manuálních a intelektových dovedností potřebných k vykonávání povolání zedník. Při sestavování a naplňování ŠVP je respektována snaha o vybavení absolventa takovými znalostmi, dovednostmi a postoji, které mu umožní dobré uplatnění na trhu práce. Při sestavování obsahu vzdělávání jsou respektovány požadavky sociálních partnerů příslušné

odbornosti. Učivo odborných předmětů je vybráno s ohledem na možnosti pracovního uplatnění absolventa v různých typech provozních jednotek v regionu.

Povinné vyučovací předměty se dělí na všeobecně vzdělávací a odborné. K všeobecně vzdělávacím patří český jazyk a literatura, cizí jazyk, matematika, fyzika, občanská nauka, tělesná výchova, informační a komunikační technologie, základy ekologie, ekonomika. Odborné předměty tvoří materiály, technologická příprava, konstrukční příprava a v neposlední řadě odborný výcvik.

Odborný výcvik probíhá v týdenních cyklech, týden teorie, týden odborného výcviku, které se pravidelně po celou dobu školního roku a celého studia střídají. Odborný výcvik je vyučován v dílnách, které jsou součástí SOU a jsou vybaveny pomůckami pro nácvik základních zednických dovedností. V prvním ročníku je délka výuky stanovena na šest hodin, vyučovací hodina trvá šedesát minut. (561/2004 Sb. §26) Žáci prvního ročníku vykonávají výuku po dobu prvního pololetí převážně v těchto prostorách, aby si osvojili pracovní návyky a základy BOZP. Ve druhém a třetím ročníku je rozsah výuky stanoven na sedm vyučovacích hodin. Délka přestávek se nezapočítává do doby trvání vyučovacího dne (vyhl. 13/2005 Sb. §13, odst. 5). Žákům lze taktéž poskytnout mimořádnou přestávku po 2 hodinách pracovního vyučování v délce 15 minut (vyhl. 13/2005, §13, odst. 4). V těchto ročnících již mají žáci možnost účastnit se zakázek zajišťovaných školou. Ve třetím ročníku mají nejlepší žáci možnost provádět odborný výcvik na smluvních pracovištích u právnických a fyzických osob, které se zabývají stavební činností a mají příslušný doklad k provozování této činnosti. V takovémto případě musí být sepsaná Smlouva o zabezpečení odborného výcviku žáků středních odborných škol a středních odborných učilišť, uzavřená ve smyslu ustanovení § 269/2 obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb.) s použitím § 262 obchodního zákoníku a Školského zákona. Na takových pracovištích jsou žáci vedeni instruktory odborného výcviku, činnost instruktorů na smluvních pracovištích kontrolují učitelé odborného výcviku. Všechna pracoviště musí splňovat základní hygienické požadavky pro výuku žáků.

Praktická závěrečná zkouška probíhá dle dokumentu Jednotného zadání závěrečných zkoušek. Trvá dva dny po sedmi hodinách. Škola zajistí prostory a potřebné vybavení pro konání zkoušky. Může se konat jak ve škole, kde se žáci vzdělávali, tak i na pracovištích jiných osob, kde probíhá praktické vyučování.

V průběhu zkoušky je žák povinen dodržovat předpisy BOZP, požární a hygienické předpisy a používat předepsané ochranné pomůcky. Hodnocení a klasifikace závěrečných zkoušek probíhá v souladu s § 4 vyhlášky č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání

ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončení vzdělávání v konzervatoři absolutoriem.

4 Příprava, realizace a výsledky výzkumného šetření

Pro splnění cíle empirické části bylo třeba zodpovědět, zda pilotní verze ŠVP je dostačující nebo zda musí zaznamenat určité úpravy a to tak, aby byl ŠVP v souladu s RVP a zároveň s potřebami pedagogických pracovníků, žáků a sociálních partnerů. Zjištění odpovědi na tuto otázku je nutno provádět u co největšího počtu respondentů, a to jak z pohledu pedagogů, tak i z pohledu žáků příslušného oboru. Z tohoto důvodu byl výzkum prováděn ve školním roce 2012/2013 a 2013/2014. Vzhledem k tomu byl v roce 2012/13 proveden dotazníkový výzkum u žáků 3. ročníku oboru zedník, neboť žáci 3. ročníku prošli výukou podle ŠVP ve všech třech ročnících. Těm byl předložen dotazník. Totožný dotazník bude použit pro žáky 3. ročníku, kteří budou osloveni koncem měsíce března školního roku 2013/2014. Žáci obou ročníků se učí podle stejného ŠVP a učí je stejní učitelé jak odborných předmětů, tak i odborného výcviku.

Jako respondenti pro polostrukturovaný rozhovor budou vybráni koordinátor ŠVP, tři učitelé odborného výcviku, jeden učitel odborných předmětů a zástupce sociálních partnerů, který se na tvorbě ŠVP podílel a spolupracuje se školou i nadále. Vybraní respondenti z řad pedagogů a sociální partner budou odpovídat na připravené otázky. Požadavky budou následně zpracovány a na základě výsledků budou navrženy změny a úprava ŠVP pro předmět odborný výcvik oboru zedník.

Pro empirický výzkum u žáků bude použita metoda dotazníku, který bude konstruován formou nabídkových možností, budou použity položky uzavřené a otevřené. Dotazník vlastní konstrukce (viz příloha č. 2) bude obsahovat celkem 7 položek.

Uzavřené otázky budou zpracovány ručně do četnostní tabulky a následně budou znázorněny graficky po jednotlivých otázkách. Ke grafické úpravě tabulek a grafů bude užito počítačového programu Microsoft Excel 2010 pod operačním systémem Windows. Návrhy z otevřených otázek doplní a zkonkretizují každou uzavřenou otázku zvlášť.

Okruhy, kterých se kladené otázky budou týkat:

- zda vychází odborný výcvik z toho, co se učí v teoretickém vyučování (položky 1 uzavřená - 2 otevřená);
- zda se žákům líbí v odborném výcviku na dílnách (položky 3 uzavřená – 4 otevřená);
- kde se žáci dozvědí více o svém budoucím povolání, zda na dílnách či zakázkách (položka 5 uzavřená)
- připomínky k odbornému výcviku na zakázkách (položka 6 otevřená)

- připomínky k odbornému výcviku na odloučených pracovištích, pokud tam žáci byli (položka 7 otevřená) viz příloha č. 3.

Pro empirický výzkum u pedagogických pracovníků a sociálního partnera bude zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru, což znamená, že rozhovor je částečně řízený, soubory otázek jsou předem připravené a musí odeznít, avšak jejich pořadí se může měnit. Tazatel může znění otázek pozměnit na základě znalostí respondenta, může rovněž pokládat doplňující otázky. (Reichel, 2009). Bude vybráno celkem šest dotazovaných respondentů, kteří budou následně osloveni.

Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno mezi žáky třetích ročníků ve dvou po sobě jdoucích školních letech, tj. 2012/2013 a 2013/2014. Při dotazníkovém šetření bylo respondentům obou ročníků před vyplněním vysvětleno základní poslání výzkumu a zdůrazněna jejich vlastní anonymita. Dotazník byl žákům předán v učebně během praktického vyučování, byl jim poskytnut neomezený čas na vyplnění dotazníku. Žáci odpovídali samostatně, po celou dobu jsem byl v učebně osobně přítomen. Stejný postup byl dodržen u obou ročníků.

Ve školním roce 2012/2013 dne 30. 4. 2013 bylo rozdáno celkem 16 dotazníků a 18 dotazníků bylo rozdáno v následujícím školním roce dne 20. 3. 2014. Od respondentů se vrátilo všech 34 dotazníků.

Výsledky uzavřených dotazníkových položek byly rozpracovány po jednotlivých položkách u respondentů z obou ročníků tak, jak byly uvedeny v dotazníku a byly doplněny návrhy z otevřených dotazníkových položek.

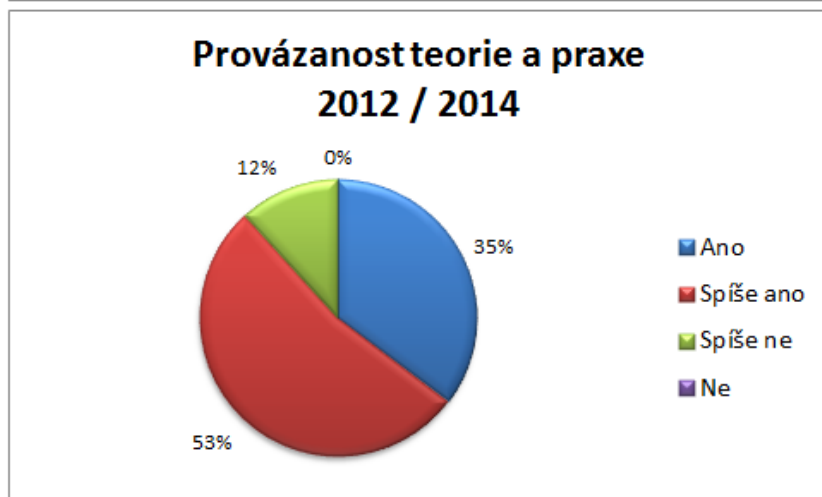
První dotazníková položka se týkala provázanosti teoretického vyučování a odborného výcviku a zahrnuje dvě otázky otevřenou a uzavřenou. Respondentům byla položena otázka, zda odborný výcvik vychází z toho, co se učí v teoretickém vyučování a byla doplněna otevřenou otázkou, která se týkala připomínek k propojení (provázání) teoretického vyučování odborných předmětů a odborného výcviku.

Dotazníkovými položkami vztahujícími se k provázanosti teoretické výuky s odborným výcvikem ve ŠVP bylo zjištěno, že žáci jsou z 35% procent spokojeni bez výhrad, z 53% spíše spokojeni a jen 12% je spíše nespokojeno a žádný žák není zcela nespokojen s provázaností odborného výcviku s teoretickým vyučováním. Z otevřené položky je patrné, že jsou žáci spokojeni a výhrady mají k tomu, že se nedostanou úplně k všemu učivu, které probírají v teoretickém vyučování.

Grafické zpracování otázky č. 1:

1 – ano 2 – spíše ano 3 – spíše ne 4 – ne

		Otázka
		1
3. ročník š.r. 2012/2013	Respondent 01	2
	Respondent 02	1
	Respondent 03	2
	Respondent 04	1
	Respondent 05	1
	Respondent 06	2
	Respondent 07	2
	Respondent 08	1
	Respondent 09	1
	Respondent 10	2
	Respondent 11	2
	Respondent 12	3
	Respondent 13	1
	Respondent 14	2
	Respondent 15	2
	Respondent 16	2
3. ročník š.r. 2013/2014	Respondent 17	2
	Respondent 18	1
	Respondent 19	2
	Respondent 20	2
	Respondent 21	2
	Respondent 22	2
	Respondent 23	2
	Respondent 24	2
	Respondent 25	3
	Respondent 26	2
	Respondent 27	2
	Respondent 28	1
	Respondent 29	3
	Respondent 30	1
	Respondent 31	3
	Respondent 32	1
	Respondent 33	1
	Respondent 34	1
Ano		6
Spíše ano		8
Spíše ne		2
Ne		0
Ano		6
Spíše ano		10
Spíše ne		2
Ne		0
Ano		12
Spíše ano		18
Spíše ne		4
Ne		0



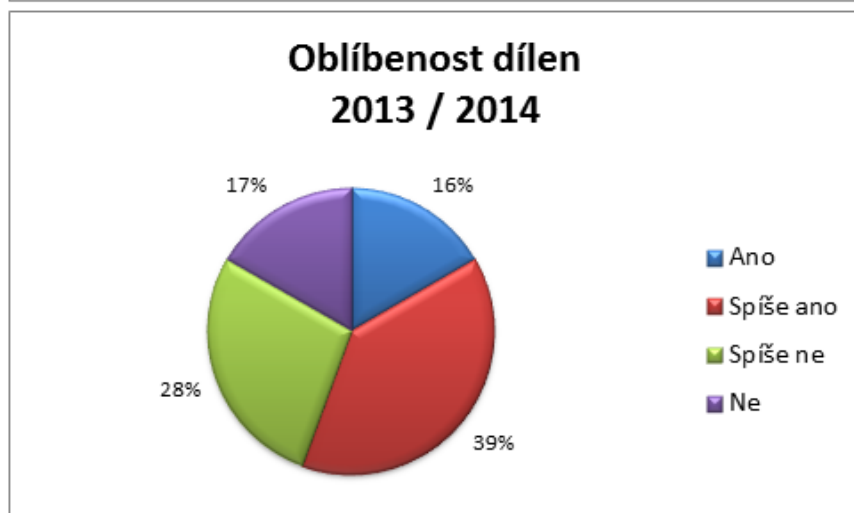
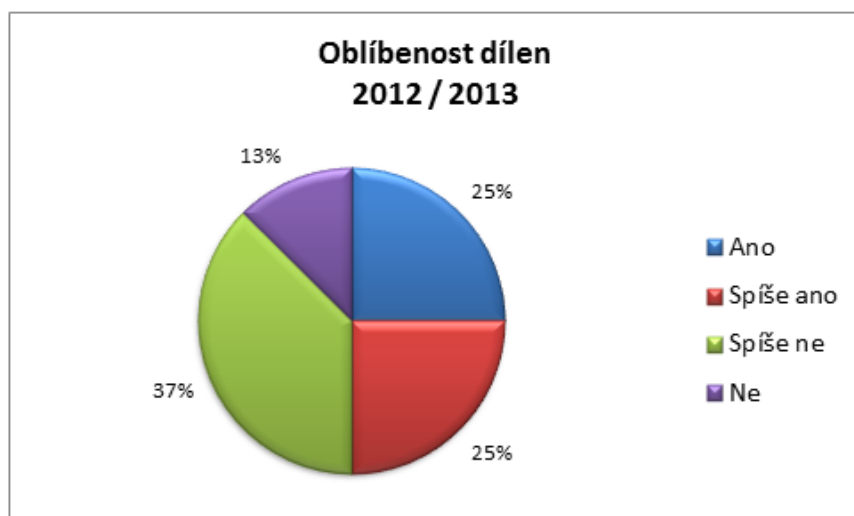
Druhá dotazníková položka se týkala oblíbenosti odborného výcviku v dílnách a zahrnuje dvě otázky otevřené a jednu uzavřenou. Respondentům byla položena otázka, zda se jim v odborném výcviku v dílnách líbí a byla doplněna otevřenou otázkou, která se týkala připomínek k odbornému výcviku v dílnách.

Otázkami vztahujícími se k oblíbenosti práce v dílnách bylo zjištěno, že žáci jsou z 21% spokojeni s prací v dílnách, z 32% spíše spokojeni, z 32% spíše nespokojení a zcela nespokojeno je 15% žáků. Z otevřené otázky je patrné, že žáci raději pracují na zakázkové činnosti. Důvodem je to, že jsou v zakázkové činnosti finančně motivováni, jejich dílo slouží k potřebě zákazníka a práce je různě odborně zaměřená, není jednotvárná.

Grafické zpracování otázky č. 3:

1 – ano 2 – spíše ano 3 – spíše ne 4 – ne

		Otázka 3
3.ročník š.r. 2012/2013	Respondent 01	2
	Respondent 02	1
	Respondent 03	4
	Respondent 04	4
	Respondent 05	2
	Respondent 06	1
	Respondent 07	2
	Respondent 08	2
	Respondent 09	1
	Respondent 10	1
	Respondent 11	3
	Respondent 12	3
	Respondent 13	3
	Respondent 14	3
	Respondent 15	3
	Respondent 16	3
3.ročník š.r. 2013/2014	Respondent 17	4
	Respondent 18	3
	Respondent 19	2
	Respondent 20	2
	Respondent 21	2
	Respondent 22	4
	Respondent 23	4
	Respondent 24	3
	Respondent 25	1
	Respondent 26	2
	Respondent 27	2
	Respondent 28	1
	Respondent 29	3
	Respondent 30	2
	Respondent 31	3
	Respondent 32	3
	Respondent 33	1
	Respondent 34	2
Ano		4
Spíše ano		4
Spíše ne		6
Ne		2
Ano		3
Spíše ano		7
Spíše ne		5
Ne		3
Ano		7
Spíše ano		11
Spíše ne		11
Ne		5



Třetí dotazníková položka se týkala toho, zda se respondenti dozvídají víc o svém povolání na zakázkách nebo v dílnách a zahrnuje dvě otázky otevřené a jednu uzavřenou. Respondentům byla položena otázka, zda se dozvídají víc o svém povolání na zakázkách nebo v dílnách a byla doplněna otevřenou otázkou, která se týkala připomínek k odbornému výcviku na zakázkách.

Otázkami vztahujícími se k odbornosti bylo zjištěno, že žáci dávají zcela přednost práci mimo školní dílny, která je více láká. 100% žáků raději pracuje v zakázkové činnosti. V otevřené otázce to žáci zdůvodňují hlavně tím, že jsou práce na zakázkách odlišné, zajímavé, pestré, mají dobrý pocit, když něco vytvoří a je to zákazníkovi k užitku. Rovněž je motivuje finanční stránka. Někteří žáci pracují na odloučených pracovištích (celkem 6) a ti jednoznačně odpovídají, že se jim práce líbí a jsou s ní spokojeni.

Grafické zpracování otázky č. 5:

		Otázka 5
3.ročník š.r. 2012/2013	Respondent 01	Z
	Respondent 02	Z
	Respondent 03	Z
	Respondent 04	Z
	Respondent 05	Z
	Respondent 06	Z
	Respondent 07	Z
	Respondent 08	Z
	Respondent 09	Z
	Respondent 10	Z
	Respondent 11	Z
	Respondent 12	Z
	Respondent 13	Z
	Respondent 14	Z
	Respondent 15	Z
	Respondent 16	Z
3.ročník š.r. 2013/2014	Respondent 17	Z
	Respondent 18	Z
	Respondent 19	Z
	Respondent 20	Z
	Respondent 21	Z
	Respondent 22	Z
	Respondent 23	Z
	Respondent 24	Z
	Respondent 25	Z
	Respondent 26	Z
	Respondent 27	Z
	Respondent 28	Z
	Respondent 29	Z
	Respondent 30	Z
	Respondent 31	Z
	Respondent 32	Z
	Respondent 33	Z
	Respondent 34	Z
Zakázky		16
Dílny		0
Zakázky		18
Dílny		0



Šetření metodou polostrukturovaného rozhovoru

Metodu polostrukturovaného rozhovoru jsem použil ke zjištění informací a požadavků u koordinátora ŠVP, který je zároveň učitelem odborných předmětů, učitele odborného předmětu, tří učitelů odborného výcviku oboru zedník a sociálního partnera. Všichni dotazovaní byli ochotni se mnou spolupracovat a odpovídat na kladené otázky, týkající se obsahu a úprav ŠVP. Rozhovory probíhaly po předchozí domluvě a obeznámení dotazovaných o tom, co bude po nich požadováno. Rozhovory s pedagogickými pracovníky byly pořízeny v klidném a přátelském prostředí v zasedací místnosti SOU bez účasti dalších osob. Rozhovor se sociálním partnerem proběhl v kanceláři dotazovaného v sídle firmy. Zvukové záznamy rozhovorů byly pořízeny ve dnech 24. – 27. března roku 2014. Následně byly rozhovory přepsány (viz příloha č. 3) a byly z nich vypsány návrhy dotazovaných.

Návrhy a doporučení dotázaných na úpravy pilotní verze ŠVP oboru zedník

Cílem empirické části bylo zjistit, jaké změny budou prospěšné pro úpravu ŠVP oboru zedník v oblasti odborného výcviku, případně odborných předmětů v teoretickém vyučování, které s odborným výcvikem souvisejí.

Koordinátor ŠVP oboru zedník a učitel odborných předmětů oboru zedník navrhl a doporučil:

- a) aby se k již propojené konstrukční a technologické přípravě aplikoval i odborný výcvik, např. když se probírají cihelné vazby, které žáci probírají a kreslí v teorii, tak by bylo dobré, aby si vazby nacvičili i v odborném výcviku,
- b) aby se více v odborném výcviku procvičoval výpočet spotřeby různých materiálů a udělat samostatné téma, kdy by žáci postavili např. vedle sebe zdi z různých materiálů (cihla plná, Ytong, Porotherm, pórobetonová tvárnice atd.) stejné velikosti a názorně by viděli pro jednu kubaturu různou spotřebu. Tím by se rozvíjela představivost žáků, která je dle koordinátorky ŠVP rok od roku horší.

Učitel odborných předmětů oboru zedník navrhl a doporučil:

- a) aby se teoretické vyučování alespoň částečně přizpůsobovalo praktické výuce, kdy by byla živá zakázka prioritou. Konkrétní zakázku si nemůžeme vybírat, ta přichází nahodile a je svou atmosférou pro žáky velkým přínosem, protože vidí např. vztahy na pracovišti, bezpečnost práce a používání ochranných prostředků, zodpovědnost za vykonanou práci, pracovní disciplínu a flexibilitu při organizaci práce,

- b) aby bylo možné měnit pořadí témat, jak v teoretickém vyučování, tak v odborném výcviku, v závislosti na požadavcích.

Učitel odborného výcviku 1 oboru zedník navrhl a doporučil:

- a) přidat do ŠVP seznámení se strojním zařízením již na počátku druhého ročníku a ne až dle probíraných témat, např. s elektrickými řezačkami na obklady a dlažby se seznamují až na konci třetího ročníku. Tím by získali větší představu a rozhled o možném využití strojních zařízení,
- b) přesunout tematický celek 8. Železobetonářské práce z druhého ročníku k tematickému celku 4. Betonářské práce v prvním ročníku a tím uvolnil prostor pro téma v druhém ročníku - potěrové betony a podlahové stěrky, které by obsahovalo lité podlahy, potěrové betony, anhydridy a nivelity,
- c) přidat tematický celek, který by se zabýval vyzdíváním a opravami kleneb, z důvodu, větší poptávky na rekonstrukce starých domů,
- d) přidat k výsledkům vzdělávání a kompetencím v tematickém celku 5. Provádění jednoduchých vnitřních omítek, pro druhý ročník, omítání ostění oken, které tam doposud scházejí.

Učitel odborného výcviku 2 oboru zedník navrhl a doporučil:

- a) aby se konkrétně s tematickými celky pro první ročník 3. Cvičné zdění, 7. Zdění zdiva z cihel a keramických tvarovek a 8. Zdění zdiva z tvárnic, provázalo téma druhého ročníku 5. Provádění jednoduchých vnitřních omítek a téma třetího ročníku 4. Provádění venkovních omítek, z důvodu využití již zhotoveného díla, kdy by žáci hned nerozebírali to, co postavili,
- b) aby se některé tematické celky všech ročníků prolínaly a byly flexibilní. Bylo by dobré, aby bylo efektivně využito zhotovené dílo a nebylo hned rozebráno, čímž by se ušetřil čas a žáci by viděli možnosti další návaznosti práce a měli by možnost dotáhnout určitou činnost do konečného stádia.

Učitel odborného výcviku 3 oboru zedník navrhl a doporučil:

- a) sloučit tematické celky druhého ročníku 2. Zdění jednovrstvých volně stojících komínů a 3. Stavba vícevrstvých komínů do jednoho tematického celku, z důvodu porovnání a lepší představy žáků rozdílů v těchto tématech.

Sociální partner oboru zedník navrhl a doporučil:

- a) aby stát více motivoval firmy, aby spolupracovaly s odbornými školami, např. formou úlev na dani, atd.,
- b) aby byl profil absolventa doplněn o znalost výpočtu spotřeby materiálů,
- c) navázat na oblast tematického celku prvního ročníku 5. Jednoduché hydroizolace i v dalších ročnících např. o tepelně izolační materiály, ochraně proti radonu a složitější hydroizolace,
- d) aby do tematického celku třetího ročníku 4. Provádění venkovních omítek byla přidána konečná úprava tepelných izolací, např. akrylátové, silikátové, akrylát-silikátové omítky,
- e) více volnosti v návaznosti probírání tematických celků ŠVP.

5 Využití výsledků výzkumného šetření pro úpravu ŠVP oboru zedník

V kapitole jsou uvedeny výsledky z předcházejících šetření a vysvětleny případné úpravy ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik.

Z odpovědí žáků vyplývá, že s provázaností teoretického vyučování a odborného výcviku jsou žáci spokojeni, výhrady však mají k tomu, že se nedostanou ke všem činnostem probíraným v teorii. Řada žáků se však nedostane k pracovním úkonům z důvodu vysoké omluvené i neomluvené absence, proto uvádějí, že v odborném výcviku neabsolvovali všechny pracovní úkoly stanovené ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik, propojené s teoretickým vyučováním. Z ŠVP v části odborný výcvik je patrné, že žáci pracují se všemi materiály v dokumentu uvedenými a proto není nutný zásah do stávající verze ŠVP.

Dále žáci uvádějí, že se jim výuka na dílnách nelíbí, ale většina si neuvědomuje, že opakováním se zlepšuje ve výkonu a že nácvik je prospěšný a důležitý k osvojení si manuální zručnosti, a proto není třeba v prvním ročníku ustupovat od nácviku v zednických dílnách a teprve po získání dovedností mohou žáci ve vyšších ročnících pracovat v zakázkové činnosti, z tohoto důvodu by ani tento návrh nebyl přínosem pro stávající ŠVP.

Všichni žáci uvádějí, že se o svém oboru více dozívají na zakázkách, proto je nutno navazovat kontakty s dalšími sociálními partnery a hledat pro žáky odbornou zakázkovou činnost. Žáky taktéž motivuje předpoklad, že budou po ukončení studia ve firmách zaměstnáni. Tento požadavek nelze řešit úpravou ŠVP, ale je to úkol pro vedení školy a příslušné pracovníky, kteří by měli vyhledávat sociální partnery pro spolupráci se školou.

Z rozhovorů s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem vyplývají tyto úpravy v ŠVP oboru zedník.

Jedním z návrhů je propojení konstrukční a technologické přípravy s odborným výcvikem, tzn., aby témata probíraná v teorii, byla zároveň probíraná v odborném výcviku. Při dodržování stávajících učebních plánů v již zmiňovaných předmětech nelze tohoto souladu dosáhnout. V tomto případě dochází k přesahu i do dalších částí ŠVP oboru zedník, a proto by muselo dojít před úpravou ke konzultaci mezi všemi zúčastněnými s koordinátorem ŠVP ve škole.

Návrh o zařazení tematického celku Výpočet spotřeby různých materiálů z důvodu představitosti žáků, by bylo vhodné do ŠVP zapracovat i přesto, že se výpočty spotřeby provádějí v jednotlivých tematických celcích.

Konkrétně byly navrženy níže uvedené úpravy v jednotlivých tematických celcích, které je možno uskutečnit v ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik. Do druhého ročníku přidat téma Seznámení se strojním zařízením, Potěrové betony a podlahové stěrky (lité podlahy, potěrové betony, anhydridy a nivelity), Vyzdívání a opravy kleneb a doplnit výsledky vzdělávání a kompetencí v tematickém celku 5. Další navržené úpravy se mají týkat doplnění tematického celku 5. *Provádění jednoduchých vnitřních omítek* o omítání ostění oken a dveří. Dále by měl být přesunut tematický celek 8. *Železobetonářské práce* z druhého ročníku k tematickému celku 4. *Betonářské práce* v prvním ročníku, měly by být sloučeny tematické celky druhého ročníku 2. *Zdění jednovrstvých volně stojících komínů* a 3. *Stavba vícevrstvých komínů*. Tematický celek třetího ročníku 4. *Provádění venkovních omítek* by měl být doplněn o konečnou úpravu tepelných izolací (akrylátové, silikátové, akryl-silikátové omítky). V neposlední řadě by měla být rozšířena oblast tematického celku prvního ročníku 5. *Jednoduché hydroizolace* i do dalších ročníků (tepelně izolační materiály, ochrana proti radonu a složitější hydroizolace).

Profil absolventa by měl být doplněn o znalost výpočtů spotřeby materiálů, toto doporučení by bylo vhodné do stávajícího ŠVP doplnit.

Také bylo navrženo, aby se teoretické vyučování přizpůsobilo praktické výuce, kde by byla živá zakázka prioritou, a s tím souvisí možnost měnit témata v závislosti na požadavcích teoretického i praktického vyučování. Podobný návrh se objevil u dalšího z dotazovaných, ve kterém by flexibilita probíraných tematických celků v odborném výcviku všech ročníků vedla k efektivnějšímu využití zhotoveného díla, čímž by se ušetřil čas. Takovýto zásah do ŠVP není ve stávajících dokumentech možný z důvodu návaznosti na RVP, který stanovuje povinný obsah a rámec vzdělávání.

Do případných úprav lze tedy zahrnout doplnění profilu absolventa o znalost výpočtů spotřeby materiálů. Další možné úpravy jsou spojení tematických celků týkajících se podobných nebo navazujících učebních látek, přidání nových tematických celků a doplnění stávajících tematických celků. Tyto změny by mohly vést k efektivnějšímu dosažení výstupů z ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik.

Do úpravy nelze zahrnout požadavek žáků, aby v odborném výcviku pracovali pouze na zakázkách školy a nikoli v zednických dílnách. Taktéž argumentace žáků, že neabsolvovali všechny pracovní úkony, které jsou obsaženy v ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik, nejsou důvodem k úpravě, neboť ŠVP všechny pracovní úkony obsahuje.

Dalšími nerealizovatelnými doporučeními jsou propojení konstrukční a technologické přípravy s odborným výcvikem, přizpůsobení se teoretického vyučování praktické výuce a flexibilita probíraných tematických celků v odborném výcviku všech ročníků.

Po vyhodnocení lze předložit škole definitivní seznam požadavků na úpravu ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik.

Definitivní seznam zjištěných požadavků na úpravu ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik

- zařadit tematický celek *Výpočty spotřeby různých materiálů*,
- přidat do druhého ročníku tematický celek *Seznámení se strojním zařízením*,
- přidat do druhého ročníku tematický celek *Potěrové betony a podlahové stěrky* (lité podlahy, potěrové betony, anhydridy a nivelity),
- přidat do druhého ročníku tematický celek *Vyzdívání a opravy kleneb*
- doplnit výsledky vzdělávání a kompetencí v tematickém celku 5. *Provádění jednoduchých vnitřních omítek* o omítání ostění oken a dveří,
- přesunout tematický celek 8. *Železobetonářské práce* z druhého ročníku k tematickému celku 4. *Betonářské práce* v prvním ročníku,
- sloučit tematické celky druhého ročníku 2. *Zdění jednovrstvých volně stojících komínů* a 3. *Stavba vícevrstevných komínů*,
- doplnit tematický celek třetího ročníku 4. *Provádění venkovních omítek o konečnou úpravu tepelných izolací* (akrylátové, silikátové, silikonové omítky),
- rozšířit oblast tematického celku prvního ročníku 5. *Jednoduché hydroizolace* i do dalších ročníků (ochrana proti radonu a složitější hydroizolace),
- doplnit profil absolventa o znalost výpočtů spotřeby materiálů.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na shromáždění požadavků pro úpravu pilotní verze ŠVP oboru vzdělání zedník 36/67-H/01 v části odborného výcviku.

Hlavním cílem bakalářské práce byla úprava pilotní verze ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik. Cílem teoretické části práce bylo objasnění specifik edukace na středním odborném učilišti a vysvětlení problematiky implementace ŠVP do výuky. Cílem empirické části bylo shromáždění požadavků na úpravu pilotní verze ŠVP v části odborného výcviku oboru vzdělání zedník 36/67-H/01, realizovaném na konkrétním středním odborném učilišti stavebním. V textu byla využita práce s odbornou literaturou, v praktické části pak zhodnocení stávajícího ŠVP, metoda polostrukturovaného rozhovoru a metoda dotazníku.

Při zpracovávání bakalářské práce byla nejdříve prostudována teoretická oblast, týkající se organizace školství a ŠVP. V další části byla zpracována organizace středních odborných učilišť a problematika s tím spojená.

Empirická část byla věnována výzkumu, který směřoval k zjištění názorů na doplnění pilotní verze ŠVP jak z řad žáků, tak z řad pedagogů a sociálního partnera. Výzkum názorů žáků byl zpracován do tabulek a grafů, ke kterým byl vytvořen komentář, byly zpracovány rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem a sestaven seznam definitivních požadavků.

Po prostudování tohoto problému, je možno konstatovat, že se podařilo zmíněné potřeby a požadavky nalézt. V kapitole 5 je uveden definitivní seznam zjištěných požadavků na úpravu ŠVP oboru zedník v části odborný výcvik, které může využít každý učitel, který dostane za úkol upravit, či zaktualizovat školní vzdělávací program pro obor zedník. Tím bude podpořena příprava budoucích odborníků ve stavebnictví tak, aby byli schopni se zapojit po vyučení do zaměstnání ve svých profesích.

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura:

BELZ, Horst a Marko SIEGRIST, 2001. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení: východiska, metody, cvičení a hry*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-479-6.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST, 2002. *Školní didaktika*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-253-X.

KAŠPAROVÁ, J., K. STARÝ a G. ŠUMAVSKÁ, 2011. *Výukové strategie v praxi pilotních škol*. Praha: NÚV. ISBN 978-80-87063-42-2.

KAŠPAROVÁ, Jana et al., 2012. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. Praha: NÚV. ISBN: 978-80-87652-05-3.

KOČKOVÁ, Dana et al., 2012. *Kvalita pro učňovské školství. Nová závěrečná zkouška*. Praha: NÚV. ISBN 978-80-87063-85-9.

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana, 2006. *Tvorba školních vzdělávacích programů krok za krokem – s pedagogickým sborem*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-4063-7.

PASCH, Marvin et al., 2005. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*, Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7367-054-2.

PRÁŠILOVÁ, Michaela, 2006. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-712-7.

PRŮCHA, Jan, 2009. *Moderní pedagogika*. 4. aktualit. a dopl. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-503-5.

PRŮCHA, Jan et al, 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ, 2001. *Pedagogický slovník*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-579-2.

REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3006-6.

ŠUMAVSKÁ, Gabriela, 2012. *Příklady dobré praxe SOŠ a SOU*. Praha: NÚOV. ISBN 978-80-87063-35-4.

VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ, 2007. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1734-0.

WALTEROVÁ, Eliška, 1994. *Kurikulum*. Brno: Masarykovy univerzita. ISBN 80-210-0846-6.

Školní vzdělávací program: Zedník, interní kurikulární dokument, SOU stavební, Opava, přisp. org. Opava (CZ), 2009.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013.

Výroční zpráva SOU stavební, Opava, přisp. org. Opava (CZ): Výroční zpráva o činnosti školy, 2012/2013.

Autoevaulace školy. SOU stavební, Opava, přisp. org., 2010.

Zdroje:

ČESKO. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 10262-10324. [Cit. 2014-03-29]

Dostupný také z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

Odborné vzdělávání. *NUOV.cz* [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z:
<http://www.nuov.cz/pocatecni-odborne-vzdelavani>

RVP pro obor vzdělávání 36-67-H/01 Zedník. *NUOV.cz* [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z:
<http://zpd.nuov.cz/RVP/H/RVP%203667H01%20Zednik.pdf>

Zkoušky a předměty. *Novamaturita.cz* [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z:
<http://www.novamaturita.cz/zkousky-a-predmety-1404036121.html>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012.
[online]. Ostrava: Moravskoslezský kraj, Krajský úřad 2012. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z:
http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/sk/dz_msk_2012_fin_27_3.pdf

Seznam zkratk

RVP	Rámcový vzdělávací program
ŠVP	Školní vzdělávací program
SOU	Střední odborné učiliště
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
OSP	Okresní stavební podnik
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání

Seznam příloh

Příloha č. 1 Vybrané části ŠVP oboru 36-67-H/01 ZEDNÍK

Příloha č. 2 Dotazník pro žáky

Příloha č. 3 Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

Profil absolventa

36-67-H/01 ZEDNÍK

Absolvent je schopen provádět základní zednické práce na pozemních stavbách, tzn. betonování, zdění zdiva z různých materiálů, monolitické a montované vodorovné konstrukce, povrchové úpravy, jednoduché tepelné izolace a hydroizolace, osazovat výrobky přidružené stavební výroby a práce při přestavbách budov.

Začlenění průřezových témat

Občan v demokratické společnosti

Osobnostní a sociální výchova prochází výukou všech vzdělávacích předmětů. Nejvíce se podílí na realizaci tohoto tématu občanská výchova. Žáci poznávají sami sebe a objevují i nutnost spolupráce celého kolektivu ve třídě I na pracovišti. Sami se připravují na organizaci svého volného času, hledají řešení v tíživých životních situacích, hledají pomoc při potížích. Jsou vedeni k respektování školního řádu.

Škola je vedena demokratickým způsobem, vychovává žáky k partnerství a k aktivnímu zapojení do školního života prostřednictvím práce ve třídě, v žákovském parlamentu a zapojením žáků ve školské radě. Na škole funguje žákovský parlament, vybraní žáci zastupují naši školu ve Školské radě a na akcích, pořádaných Městským úřadem v Opavě pro žáky opavského okresu. Žáci v rámci vyučovacích hodin jsou vedeni k tomu, aby uměli využívat svá práva a aby respektovali, že jsou s nimi spojeny i povinnosti.

Člověk a životní prostředí

Výchova k udržování životního prostředí je zájmem celého výchovného a vzdělávacího procesu. Nejvíce se podílí na realizaci průřezového tématu předmět základy ekologie a odborný výcvik. Žáci se učí třídít odpad, ve škole jsou nainstalovány kontejnery na třídění odpadu. Rovněž máme nástěnku seznamující žáky s problematikou životního prostředí a třídění odpadu.

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

Člověk a svět práce

Žáci jsou vedeni k umění se orientovat na trhu práce a po ukončení studia hledat své začlenění v pracovním procesu. Průřezové téma je realizováno průběžně ve všech předmětech, zvláště v občanské nauce, ekonomice a je začleněno jako otázka v ústní části závěrečných zkoušek. Žáci ve třetím ročníku v rámci předmětu ekonomika navštěvují Úřad práce v Opavě, kde se učí orientaci na trhu práce formou besedy.

Informační a komunikační technologie

Toto průřezové téma je začleněno jako vyučovací předmět vzdělávání. V hodinách cizích jazyků využívají dle rozvrhu počítače k upevnění jazykových znalostí. Kromě toho se učí pracovat s počítačem jako pomůckou v rámci dalších předmětů. Dostávají úkoly zaměřené na práci s počítačem.

Kompetence v oboru zedník

Absolvent oboru zedník získá tyto klíčové kompetence:

- návyk učení a seznamování se s novinkami ve svém oboru prostřednictvím přednášek, besed, ale i používáním médií a tyto informace umět efektivně zpracovávat pro potřeby svého oboru,
- přijímat hodnocení výsledků svého učení od jiných lidí a hledat možnosti zlepšení svého vzdělávání formou dalšího vzdělávání,
- hledat způsoby řešení problémů pomocí metod a návyků získaných ve vzdělávacím procesu a spolupracovat s jinými lidmi na jejich řešení,
- orientovat se v obecných právech a povinnostech zaměstnavatele a zaměstnance.

Absolvent oboru zedník získá tyto odborné kompetence:

- číst technickou dokumentaci, provádět jednoduché stavební náčrty a výkresy,

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

- je schopen provádět základní zednické práce na pozemních stavbách, tzn. betonování, zdění zdiva z různých materiálů, monolitické a montované vodorovné konstrukce,
- je schopen provádět povrchové úpravy, jednoduché tepelné izolace a hydroizolace,
- je schopen osazovat výrobky přidružené stavební výroby a práce při přestavbách budov.

Způsob ukončení vzdělávání a stupeň dosaženého vzdělávání

Vzdělávání se ukončuje závěrečnou zkouškou, dokladem o dosažení stupně vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list. Obsah a organizace závěrečné zkoušky se řídí platnými předpisy.

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

ODBORNÝ VÝCVIK

Rozpis učiva a realizace kompetencí

Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematický celek	Poznámka
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none">- seznamuje se základním ustanovením právních norem o bezpečnosti práce a ochraně zdraví při práci- seznamuje se s organizačním uspořádáním SOU se zřetelem na pracoviště se zvýšeným nebezpečím úrazu- seznamuje se s obsahem a organizací odborného výcviku, pracovištěm odborného výcviku- dbá na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci, hygienu práce- seznamuje se s druhy ohrožení při práci a způsoby ochrany pracovníků na rizikových pracovištích, s prací zakázanou mladistvým- uvědomuje si nejčastější zdroje a příčiny pracovních úrazů- poskytuje první pomoc při úrazech, dodržuje osobní hygienu a chápe její význam pro ochranu zdraví- seznamuje se s požární ochranou, příčinami požárů, organizací protipožární služby a chováním při požáru	<p>1. Úvod do předmětu, bezpečnost a ochrana zdraví, hygiena práce, požární ochrana I. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none">- dodržuje bezpečnost práce při zakládání staveb- používá pomůcky pro vytyčování staveb- provádí vytyčování jednoduchých staveb- provádí jednoduché pažení výkopu	<p>2. Zakládání jednoduchých konstrukcí I. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none">- dbá na bezpečnost práce při zdění- seznamuje se s nářadím a pracovními pomůckami pro zdění- osvojuje si nácvik základních dovedností při zdění nasucho, napínání šňůry, sekání cihel, kladení cihel na vazbu- osvojuje si vazby běhounové a vazákové – křížové a polokřížové- seznamuje se s vazbou komínů v přímých zdech a volně stojících komínů- vyzdívá zdivo z bloků a tvárnic- seznamuje se se zásadami práce s materiály pro přesné zdění- provádí nácvik základních dovedností při zdění z tvárnic – pórobetonu- provádí vyzdívání a montáž příček z pórobetonu, zpracování a opracování pórobetonu- osvojuje si nácvik základních dovedností při zdění zdiva a příček z keramických tvarovek	<p>3. Cvičné zdění I. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none">- dodržuje BOZP při zpracování betonu, výrobě betonu a přípravě složení betonu- uvědomuje si způsob určování poměru při míšení betonu, výrobě betonu v míchačce, dopravě betonu na stavbu- uvědomuje si způsoby ukládání, zpracování a ošetřování betonu- seznamuje se s prováděním základu z betonu prostého a proloženého kamenem- seznamuje se s prováděním betonových mazanin, výpočtem potřeby materiálu	<p>4. Betonářské práce I. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje BOZP při provádění hydroizolací - osvojuje si skladování hydroizolačních hmot - seznamuje se s nářadím, pracovními pomůckami pro hydroizolace - seznamuje se s úpravou podkladu pro hydroizolace, provádění svislé izolace stěn asfaltovými pásy, provádění vodorovné izolace stěn a podlah asfaltovými izolačními pásy - provádí svislou a vodorovnou tenkovrstvou izolaci z tekuté stěrkové izolační hmoty 	<p>5. Jednoduché hydroizolace I. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce a požární předpisy při práci se dřevem - třídí řeziva podle rozměrů, tvarů a jakosti, poznává zásady ukládání a skladování stavebního řeziva - používá nářadí a pomůcky pro práci se dřevem, měří a rýsuje dřevo - seznamuje se s ručním obráběním dřeva, zhotovením jednoduchého bednění a podlahových dílců – podlážek 	<p>6. Práce se dřevem I. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při zdění - rozezná druhy malt pro zdění, přípravu složek malty, výrobu malty, včetně výroby malt z průmyslově vyráběných směsí - organizuje pracoviště při zdění, postup zdění z cihel, zakládá zdivo na základech a v podlažích, měří a váží zdivo, klade cihly na maltu - zdí zdivo bez otvoru, zdí zdivo s otvory pro okna a dveře, zdí pravoúhlé rohy, připojuje, kříží zdivo, zdí pilíře - seznamuje se se zděním komínů v přímé zdi, zdění z keramických tvarovek - provádí stavbu jednoduchého lešení a výpočet potřeby materiálu 	<p>7. Zdění zdiva z cihel a keramických tvarovek I. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdí zdivo z pórobetonu, poznává malty pro zdění z pórobetonu - seznamuje se s náradím a zařízením pro práci s pórobetonem - osvojuje si postup při zdění pórobetonového zdiva, zdiva z pórobetonových stavebních dílců - obeznamuje se s úpravou nadpraží otvorů a věnce u pórobetonového zdiva, rovněž s dopravou a skladováním pórobetonu - provádí zdění zdiva z různých druhů tvárnic - obeznamuje se s ukázkami zdění zdiva s bednicími prvky z polystyrenu a dřevoláknitých desek - provádí výpočet potřeby materiálu 	<p style="text-align: center;">8. Zdění zdiva z tvárnic I. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při vyzdívání a montáži příček - obeznamuje se se založením příček dle výkresu - provádí zdění příček z plných, dutinových a děrovaných cihel, zdění příček z příčkových a tvárnic, zdění dvojitých izolačních příček a montáž příček z dílců a panelů - osazuje zárubně a rámy při zdění příček, provádí jednoduché sklobetonové příčky, seznamuje se se zděním příček ze sádrových desek - provádí výpočet potřeby materiálu 	<p style="text-align: center;">1. Vyzdívání a montáž příček II. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při zdění komínů - zdí jednovrstvé komíny, zdí komínová tělesa, upravuje vybírací a vymetací otvory - provádí zdění komínového zdiva nad rovinu střechy - komínové lešení - provádí úpravu komínové hlavy, komínového nástavce - seznámení se s montáží prefabrikovaných komínů - provádí výpočet potřeby materiálu 	<p style="text-align: center;">2. Zdění jednovrstvých volně stojících komínů II. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - seznamuje s montáží prefabrikovaných komínů 	<p>3. Stavba vícevrstevných komínů II. ročník</p>	
<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při osazování prefabrikátů - provádí osazování stropních prefabrikátů, zdvihací zařízení a podpůrné konstrukce pro osazování prefabrikátů - vyměřuje úroveň zdiva a upravuje podklad pro osazování dřevěných stropnic - osazuje ocelové nosníky a desky HURDIS, osazuje keramické nosníky s vložkami a upravuje zakončení stropních konstrukcí na obvodovém zdivu - provádí výpočet potřeby materiálu 	<p>4. Osazování prefabrikátů II. ročník</p>	
<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při omítání - seznamuje se s náradím a mechanizačními prostředky pro omítání - provádí výrobu malt pro omítky - výrobu na staveništi a výrobu malt z průmyslově vyráběných směsí - připravuje podklad pro omítání, postupy při omítání stěn - kontroluje rovnost povrchu omítek - provádí hrubé vápenné omítky zatřené, hladké vápenné omítky a štukové dvouvrstvé omítky - provádí výpočet potřeby materiálu 	<p>5. Provádění jednoduchých vnitřních omítek II. ročník</p>	
<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při osazování výrobků PSV - dodržuje postup při osazování výrobků PSV - připravuje pracoviště, náradí a pomůcky - vyměřuje a kontroluje polohu dodatečně osazovaných oken, zárubní a ráků - provádí osazování konzol, držáků, zábradlí, parapetních desek, aj. 	<p>6. Dodatečné osazování výrobků přidružené stavební výroby II. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při provádění bednění - provádí bednění základového pásu, věnce, montáž jednoduchého bednění z prefabrikovaných prvků a demontáž bednění - provádí ošetřování prvků bednění 	<p>7. Montáž jednoduchého bednění II. ročník</p>	
<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při železobetonářských pracích - seznamuje se s nástroji a zařízením pro železobetonářské práce - provádí železobetonářské práce, montáž bednění, přípravu výztuže, výběr a měření betonářské oceli, stříhání, řezání, ohýbání a spojování výztuže, ochranu výztuže proti korozi - provádí ukládání výztuže do bednění, ukládání betonu do konstrukce - provádí ošetřování betonu, odbedňování konstrukce - seznamuje se s povrchovou úpravou železobetonových konstrukcí 	<p>8. Železobetonářská práce II. ročník</p>	
<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - seznamuje se s vyzdíváním kamenného zdiva, opracováním, spárováním, vyzdíváním, systémem betonového zdění, výrobky KB-BLOK 	<p>1. Vyzdívání složitějšího zdiva III. ročník</p>	
<p style="text-align: center;">Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - seznamuje se s prováděním vnitřních omítek stěn, stropů, pilířů, průvlaků apod., řešením styků omítek s jinými materiály - provádí omítání stěn a stropů na různých podkladech - provádí tepelně izolační omítky, sanační omítky - provádí omítky ze suché maltové směsi dodávané z výroben - provádí opravy vnitřních omítek 	<p>2. Provádění složitějších vnitřních omítek III. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při stavbě a práci na lešení - seznamuje se se stavbou lešení, montážními pomůckami a postupem prací při stavbě lešení - provádí osazování jednoduchých zdvihacích zařízení, demontáž lešení a ošetřování lešení 	<p>3. Stavba venkovního lešení III. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - připravuje podklad pro provádění jednovrstvé vápenné a vápenocementové omítky - provádí štukové vápenné omítky - ztvárňuje lící plochy, umělé šlechtěné omítky (břízolit), škrabané šlechtěné omítky - provádí tenkovrstvé omítky ze suchých maltovin z výroben - seznamuje se s prováděním dekoračních nátěrů venkovních omítek - provádí spárování zdiva, čištění venkovních omítek a oprav venkovních omítek 	<p>4. Provádění venkovních omítek III. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje bezpečnost práce při přestavbách budov - seznamuje se s mechanizačními prostředky pro přestavby budov - provádí podchycování zdi ocelovými nosníky – železobetonovými prefabrikáty - seznamuje se s vybouráváním otvorů ve zdi, podezdíváním a podbetonováním základů 	<p>5. Jednoduché přestavby budov III. ročník</p>	
<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje BOZP při začistiřovacích pracích - provádí opravu povrchů vnitřních omítek, cementových potěrů, dlažeb a obkladů - provádí začišťování omítek kolem zárubní, oken, soklů, instalačních prvků a opravu venkovních omítek 	<p>6. Začišťovací práce III. ročník</p>	

Příloha č. 1: Vybrané části pilotní verze ŠVP oboru zedník

<p>Žák</p> <ul style="list-style-type: none">- dodržuje BOZP při provádění kterékoliv specifické práce- seznamuje se s prováděním obkladů a dlažeb, přípravou podkladů, spárováním a čištěním obkladů a dlažby- seznamuje se s prováděním jednoduchých sanací vlhkého zdiva, učí se zateplování budov kontaktním systémem- seznamuje se s prováděním jednoduchých sádrokartonových konstrukcí, zateplováním podkroví, včetně provádění sádrokartonových příček- seznamuje se s náradím pro jednotlivé práce	<p>7. Specifikace učiva III. ročník</p>	
---	---	--

Příloha č. 2: Dotazník pro žáky

DOTAZNÍK

Prosím Vás o pomoc při posouzení stávajícího školního vzdělávacího programu oboru ZEDNÍK 36-67-H/01 na SOU stavebním v Opavě. Tyto materiály budou použity pro mou bakalářskou práci. Předem děkuji za ochotu, s níž budete dotazník vyplňovat.

Radek Jašek

1. Odborný výcvik vychází z toho, co se učím v teoretickém vyučování.

1 - ano

2 – spíše ano

3 – spíše ne

4 - ne

2. Připomínky k propojení (provázání) teoretického vyučování odborných předmětů a odborného výcviku:

3. V odborném výcviku v dílnách se mi líbí.

1 – ano

2 – spíše ano

3 – spíše ne

4 - ne

Příloha č. 2: Dotazník pro žáky

4. Připomínky k odbornému výcviku na dílnách:

5. Dozvídám se víc o svém povolání na zakázkách nebo v dílnách.

Dílny
(nehodící se škrtni)

zakázky

6. Připomínky k odbornému výcviku na zakázkách:

Příloha č. 2: Dotazník pro žáky

7. Připomínky k praktickému vyučování na odloučených pracovištích (vyplň, pokud pracuješ nebo jsi pracoval na odloučeném pracovišti):

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

Rozhovor s koordinátorkou ŠVP pro obor zedník a učitelem odborných předmětů oboru zedník

1. otázka:

Můžete charakterizovat změny, které by bylo dobré učinit v části ŠVP v oboru zedník, která je zaměřená na odborný výcvik oproti původnímu znění?

Odpověď:

Připravuji chlapce od 1. až 3. ročníku oboru zedník k ústním a písemným zkouškám dle jednotného zadání závěrečných zkoušek. Jako prioritu vidím to, že chlapci mají špatnou představivost, kterou rozvíjím v předmětech technologická příprava a konstrukční příprava, proto vidím nutnost propojit odborný výcvik s teoretickými předměty. Ideálním stavem by bylo, kdyby se probíraly jednotlivá témata současně v konstrukční přípravě, technologické přípravě a na odborném výcviku. V ŠVP je již propojena konstrukční příprava s technologickou přípravou, proto by bylo dobré na to aplikovat odborný výcvik. Uvedu příklad např. cihelné vazby z plných cihel, což je takovým základem pro každého zedníka, když je probíráme a kreslíme v technologii, tak by bylo dobré ty vazby s těmi cihlami provádět i v odborném výcviku.

2. otázka

Můžete navrhnout ještě další změny, které by přispěly ke zkvalitnění ŠVP?

Odpověď:

Jak už jsem se zmínila o přípravě žáků, důležité je také umět si spočítat spotřebu materiálu, který bude potřebovat na jednotlivé zakázky a proto bych byla ráda, kdyby v zimních měsících, když nejsou žáci na zakázkách, tak by prováděli jednotliví učitelé odborného výcviku s žáky taky výpočty. Mohli by názorně na cvičných stěnách, kdy provádějí zdění popřípadě omítání jako další z úkolu provést spotřebu například omítky, kubatury zdiva nebo metry čtvereční provedení příčky atd. Jednak je to dle JZZZ pro písemnou zkoušku a také je to základem pro každého dobrého řemeslníka. Děláme to v konstrukční přípravě a byla bych ráda, kdyby se to promítlo v odborném výcviku.

3. otázka

Máte pocit, že se v odborném výcviku učitelé odborného výcviku málo věnují výpočtům spotřeby?

Odpověď:

Určitě se věnují, ale bohužel vstupní úroveň žáků do oboru zedník je rok od roku horší, žáci jsou slabší, často jsou to i žáci, kteří nemají devátou třídu nebo jsou ze zvláštní školy. Jejich představivost a názornost je zapotřebí, takže když vidí tu stěnu postavenou, aby si to i změřili

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

a následně převedli na dané jednotky a vypočetli. Určitě by byla dobrá věc toto do ŠVP zakomponovat, více rozvinout.

4. otázka

Přizpůsobuje se jen odborný výcvik teoretickému vyučování nebo se také teoretické vyučování nějak přizpůsobuje odbornému výcviku?

Odpověď:

Já například první hodinu vždy, když chlapci přijdou po praxi, tak věnuji část hodiny tomu, že mi řeknou, co prováděli v odborném výcviku. To znamená, že mi popíší, jakou činnost prováděli a vždy se snažím to s žáky i rozebrat a konkrétní činnost se snažím aplikovat na technologickou přípravu.

Děkuji.

Rozhovor s učitelem odborných předmětů oboru zedník

1. otázka:

Je potřeba v současné době úprava ŠVP oboru zedník v odborném výcviku?

Odpověď:

Takže odpovím zezadu, bude dobré udělat nějaké úpravy a dostaneme se na základě čeho.

2. otázka

Jaké změny v ŠVP by bylo dobré učinit a proč?

Odpověď:

Takže, co se týče obsahu, dle mého názoru je ŠVP naplněno, tzn., že obsahuje veškerá témata, která se v těchto předmětech objevují a mohou nadále objevovat, protože je napsán v určité obecnosti a flexibilně lze v té výkladové části reagovat na veškeré novinky a vývoj ve stavební praxi, např. vývoj v nano technologiích a aplikace tohoto vývoje na témata jako jsou vlákno-betony, kompozitní materiály, střešní tašky na základě kompozitu a podobné věci. Dalším samostatným tématem je přizpůsobení souladu odborného výcviku s teoretickým vyučováním, kde by jako priorita byly pro naše učiliště a výuku skutečné zakázky, které probíhají na reálných stavbách oproti možnostem pracovat na maketách a na cvičných stěnách, pracovat s materiály jako jsou jílové substance, které nám tvoří malty na zdění, které se znovu dají rozmíchávat atd., takže to není úplně to pravé, takže priorita je skutečná zakázka, skutečná stavba se svou atmosférou, kde naši žáci uvidí tu zodpovědnost, uvidí, že za práci je potřeba cestovat, uvidí pracovní disciplínu, vztah nadřízených podřízených, pochopí, že to co my tady s nimi nacvičujeme v rámci kázeňských opatření není samoučelné, že na té stavbě je to podstata bezpečnosti a všeho, k té bezpečnosti můžou být svědky kontrol, pokud, bezpodmínečného vyžadování používání osobních ochranných prostředků a podobně,

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

takže z těchto důvodů, kdy my musíme upřednostňovat prioritu živé zakázky a tu si nemůžeme vybírat, ta k nám přichází nahodile, takže pokud to jen trošku jde, tak musíme to přizpůsobení udělat v teoretické výuce, to znamená, že všichni učitelé, kteří se na tomto tématu podílejí, protože neučí odborné předměty v konkrétní třídě jeden učitel, tak jsme schopní na to reagovat způsobem, že budeme probírat témata v pořadí odlišném od schváleného ŠVP v souladu s požadavkem praxe, která nám to s nějakým náskokem sdělí. Ještě bych chtěl doplnit, proč je ta skutečná zakázka tak důležitá, že tam lze také vidět flexibilní reakci na organizaci té vlastní výstavby např. přerušení vyzdívek, omítek a podobně a přesunutí pracovních kapacit v ten daný okamžik na zpracování např. většího množství stavebních hmot, jež musí být bezprostředně zabudovány např. přijede domíchávač betonu nebo se dělají nějaké tmely na bázi pryskyřic, které mají téměř minutovou dobu tuhnutí a to všechno ti žáci tam jsou schopní na té skutečné zakázce zažít. Zpátky k tomu, proč teda lze pouze reagovat v té teoretické výuce, kde to pro nás je menší problém tohle všechno přeorganizovat. Další změna ŠVP, že by tam někde mělo být poznamenáno, jako součást ŠVP, že lze měnit pořadí témat v závislosti na požadavcích odborného výcviku.

3. otázka

Ještě vás napadají další změny?

Odpověď:

Ne.

Děkuji.

Rozhovor s učitelem odborného výcviku oboru zedník 1

1. otázka:

Je potřeba v současné době úprava ŠVP oboru zedník v odborném výcviku?

Odpověď:

Ano, bylo by potřeba provést malé množství změn. Jak v prvním, tak i v druhém a třetím ročníku.

2. otázka

Jaké změny by bylo dobré učinit v ŠVP a vysvětlíte proč?

Odpověď:

V tom prvním ročníku je zdění z různého materiálu nebo zdění komínů a zároveň by se k tomu mohly přidat omítky, ale ty třeba v tom prvním ročníku nejsou. Takže by se tam mohli kluci pomalu učit omítat na různých materiálech a pokračovat dál, např. vymazovat komíny,

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

udělat si rohy u komínu, mám na mysli třeba i malé množství, nemusí to být ve velkém množství, ale je škoda, když se to vyzdí, aby se to znovu bouralo, tak by se to mohlo omítnout a udělat, jak by to mělo ve skutečnosti vypadat. A bylo by dobré taky provazovat různá témata mezi sebou, že by se dělalo vyzdívání, omítky a zároveň se mohl hned usadit nějaký překlad a usadit okno, nebo vyzdí něco z luxfěr. Udělat prostě zdění, tak aby to mělo návaznost, od prvopočátku až do konce, jak by měla ta zeď celkově vypadat s těmi omítkami, s usazováním různých výrobků, třeba osadit si do komína ten výrobek, mám na mysli vybírací dvířka a vsadit okno a omítnout špalety. Takže v ŠVP by mohla být návaznost tzv. dům v domě, že by se dělaly různé práce, že by se využíval např. KB blok, Ytong, potom třeba montovaný komín, aby žáci viděli, jak to bude vypadat potom v té skutečnosti, včetně usazení stropních vložek, prostě takový malý domeček.

3. otázka

Takže, máte na mysli provázat témata mezi sebou, tak nějak flexibilně, ať už se jedná o téma v daném ročníku či provázání témat mezi všemi ročníky?

Odpověď:

Ano, provázat tady tohle, aby žáci viděli tu posloupnost od toho jednoduchého k tomu složitějšímu a viděli, že nejsou jen určité materiály, a když se udělá nějaký prostor, tak hned, aby tam byly luxféry nebo dveře, že by tam byly omítky a hned využití spojení materiálů různými konstrukcemi, využívat prostředky, které jsou dneska trendy, tak tady toto uplatnit v tom stavebnictví, aby kluci měli rozhled, co je nového a uměli to použít.

4. otázka

Takže jestli jsem to dobře pochopil, v prvním ročníku by se zdily zdi a vlastně by se aplikovalo učivo z třetího ročníku, například zateplování polystyrénem, že by si to hned vyzkoušeli na tu konkrétní zeď?

Odpověď:

Ano, přesně tak to myslím. Bylo by dobré, aby se to zbytečně nerozebíralo a tím by se ušetřil čas a hned by ti kluci viděli, že je možnost s tou zdí něco udělat a dotáhli určitou činnost do konečného stádia.

5. otázka

Jestě něco vás napadá nějaký podnět pro zkvalitnění ŠVP, tedy výuky v odborném výcviku?

Odpověď:

Ne.

Děkuji.

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

Rozhovor s učitelem odborného výcviku oboru zedník 2

1. otázka:

Je potřeba v současné době úprava ŠVP oboru zedník v odborném výcviku?

Odpověď:

Určitě, protože technologie jde pořád dopředu, nové materiály, nové systémy, nové stroje, se vším je třeba se seznamovat. Samozřejmě ponechat i starší, protože např. s plné cihly se bude zdít pořád.

2. otázka

Jaké změny by bylo dobré učinit v ŠVP a vysvětlíte proč?

Odpověď:

Určitě bych přidal hodiny u betonáže, zbytečně moc hodin se mi zdá u zdění, protože prváci mají zdění plná cihla, cvičné zdění a pórobeton. Ubrat malinko a přidat na betonáž mazanin, protože to už vyžaduje preciznost a je na to málo hodin, je na to týden na betonáž základů a mazanin, to je hodně velký kvalitativní rozdíl. Jinak u prvního ročníku všechno pasuje. U druhého ročníku bych určitě přidal už seznámení s nějakým strojním zařízením, tzn. pásové pily, řezačky atd., jen aby se s tím seznámili, nemusí s tím přímo pracovat, ale jen aby to viděli, jak se s tím dělá, co se s tím dělá, proč se to dělá. Ke zdění ve druhém ročníku bych ještě přidal trošku víc Porothermu, protože v dnešní době Porotherm jede pořád, jak klasicky tak broušený, takže tam určitě přidat nějaké hodiny. Zdění příček se mi zdá taky trošku moc, protože když už se naučí s tou plnou cihlou dělat, tak vlastně poskládat lego, to už umí každý. Dále bych z druhého ročníku přesunul železobetonářské práce, to bych přidal ke klasické betonářským pracím (1. ročník) a druhý ročník by měl přímo téma lité podlahy, potěrové betony, protože dneska se vylévají nivelity, anhydridy a je toho strašná spousta s čím se dělají podlahy, takže bych určitě udělal zvlášť tematický celek potěrové betony a podlahové stěrky. U třetího ročníku hned první téma vyzdívání kamenného zdiva a KB-blok tady je pětatřicet hodin, což je dost málo, protože v dnešní době, kam se podívám, všude jsou ploty z KB-bloku a Presbetonu. Přidal bych tam vyzdívání kleneb a opravy kleneb do tematického celku Jednoduché přestavby budov (3. ročník), protože místa už moc není, vše už je více méně zastavěné, tak se čím dál více opravují staré domy, usedlostí, statky a všude jsou klenby, klenby a zase jen klenby.

3. otázka

Napadá Vás ještě něco, co byste ještě změnil u třetího ročníku nebo vlastně kteréhokoli jiného?

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

Odpověď:

Napadlo. Ještě bych přidal k druhému ročníku k omítání přímo už omítání ostění, ať se to snaží dostat do ruky, protože to už nejde hned tak, vyžaduje to preciznost, citlivost, už takovou kvalitnější práci, ať už se s tím seznamují dříve než ve třetím ročníku, ať to co nejdříve dostanou do ruky.

Děkuji.

Rozhovor s učitelem odborného výcviku oboru zedník 3

1. otázka:

Je potřeba v současné době úprava ŠVP oboru zedník v odborném výcviku?

Odpověď:

Myslím si, že je to všechno dobré, jen bych udělal malou změnu.

2. otázka

Jaké změnu by bylo dobré učinit v ŠVP a vysvětlíte proč?

Odpověď:

Udělal bych změnu, že bych sloučil témata zdění jednovrstvých volně stojících komínů a stavba vícevrstvých komínů do jednoho tématu a tím by se ušetřil čas, který bych věnoval omítkám.

3. otázka

Ještě vás napadá nějaká změna, kterou by bylo dobré učinit?

Odpověď:

Ne. Působím ve školství u oboru zedník již čtyřicet let a dle mého názoru žádná velká změna nenastala, jen se to různě přehazuje, ale v podstatě je to pořád stejné.

Děkuji.

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

Rozhovor se sociálním partnerem oboru zedník, majitele stavební firmy

1. otázka:

Jak probíhá spolupráce se Středním odborným učilištěm?

Odpověď:

Vy dobře víte, že naše firma s vaší školou spolupracuje již dlouhé roky a mohu říct, že spolupráce má poměrně velký záběr. Hlavní oblastí je, že vaši žáci k nám chodí na praxi do firmy, kde jsou přiřazeni k našim pracovníkům a vykonávají odborný výcvik, dále jsme pro vaše žáky a pedagogy organizovali odborné besedy a školení prostřednictvím našich dodavatelů stavebních materiálů, to byla další oblast spolupráce, dále bych určitě vzpomenul, že žáky, kteří k vám nastupují do prvního ročníku, jsou námi vybavení základním ručním náradím, alespoň na rozjezd, abychom jsme je motivovali k zednické práci, aby u zednické práce co nejdéle vydrželi. Jako další oblast bych mohl zmínit, že se účastním slavnostního předávání výučních listů a podporuji vaše žáky nebo alespoň se je snažím morálně podpořit v dalším zkvalitňování jejich odborné činnosti. Do této oblasti bych mohl zařadit i to, že když máme větší zakázku, navazujeme spolupráci s vámi a bereme od vás i celé skupiny i s učiteli odborného výcviku, kteří vlastně pracují na našich zakázkách a učí se tam odborné činnosti. Někdy jsou to práce speciální, kdy by ani nebylo ve vašich podmínkách tyto práce simulovat a tam to uvidí žáci v reálné činnosti. Takto bych v kostce shrnul oblasti spolupráce s vaší školou.

2. otázka

Navrhl byste nějaké změny v této spolupráci, případně jaké?

Odpověď:

Samozřejmě změny bych navrhnul, ale na tu změnu, kterou já myslím jsme obě organizace, jak se říká malí páni, protože si myslím, že by ta změna měla přijít přímo z ministerstva nebo vlády, tak aby se více firem motivovalo ke spolupráci právě s vaším typem škol, tzn. s odbornou školou, která vychovává budoucí dělníky. Protože bohužel v současné době firmy nejsou nijak motivovány, aby spolupracovaly větší mírou se školou, protože nemáme žádné možnosti, úlevy z daní, odvody nebo různé jiné nástroje, jak bychom si mohli případné náklady, které jsou spojeny s tím, že vaši žáci u nás vykonávají praxi, nějak kompenzovat, případně ještě trošku vylepšit.

3. otázka

Mohu se tedy zeptat, co Vás vede ke spolupráci se středním odborným učilištěm?

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

Odpověď:

No podívejte se pane Jašku, víte, že já již v oblasti stavebnictví pracuji pětadvacet let a nechci se chlubit, už jsem i něco dokázal a nejsem v této oblasti žádný začátečník a uvědomuji si, že mladá generace v současné době potřebuje tady tyto impulsy k tomu, aby u řemesla zůstala i nadále, a proto se snažím touto cestou tuto mladou generaci podporovat, tak aby z nich vyrostli opravdu řemeslníci a takoví řemeslníci, kteří se pak za své řemeslo nemusí stydět. Dál si uvědomuji taky to, že i já budu potřebovat v mé firmě, pokud mi ještě zdraví dá a budu moct dále pracovat, generační obměnu. Některé mé zaměstnance vy sám osobně znáte a víte, že jsou před důchodovým věkem, takže bude potřeba tato obměna.

4. Otázka

Takže k těm změnám, které by bylo dobré učinit, jsou nějaké změny v rámci ŠVP oboru zedník, které byste navrhl a proč?

Odpověď:

Podívejte se, vy jste mě před pár dny požádal o tento rozhovor, tak já jsem se samozřejmě na to připravil, vyžádal jsem si od vás váš vzdělávací program, tak jsem si ho prostudoval a navrhl bych pár takových změn. Když začneme hned v úvodu, tady máte profil absolventa a tady píšete, že by se měl orientovat ve výkresové dokumentaci a číst výkresovou dokumentaci, to je sice pěkné, ale chybí mi tam nějaká zmínka o výpočtech spotřeby materiálu, protože řemeslník, který si neumí vypočíst cenu a spotřebu materiálu, je v podstatě na stavbě nepoužitelný. Vy víte, že to je i oblast, která se zkouší i u vašich závěrečných zkoušek a hlavně potom je to důležité pro praxi, aby si to žáci uměli dobře rozmyslet a spočítat, co vlastně budou dělat a z čeho to budou dělat. To by byla první připomínka, dát do profilu absolventa a více se zaměřit na výpočty materiálu – metry čtvereční, metry kubické, převody jednotek. Další připomínka bych měl k izolacím obecně. Vy tady máte v prvním ročníku na straně 108 vašeho ŠVP jen jednu zmínku u prvního ročníku, jednoduché hydroizolace a pak už do třetího ročníku není o izolacích ani zmínka. Já si myslím, že v dnešní době, kdy je velký trend všechno zateplovat, nové budovy se izolují od základů, tak by žáci měli být seznámeni s použitím, jak tepelně izolačních materiálů, tak složitějších hydroizolačních materiálů, tak např. izolaci proti radonu. Vy víte jako odborník v této oblasti, že se už izoluje všechno, izolují se základové pásy, základové desky, izolují se obvodové stěny, to je oblast, které by se mělo věnovat více pozornosti a na to navazuje další věc, která mě trochu trápí ve vašem ŠVP a to jsou konečné úpravy těchto izolací, jako jsou např. akrylátové omítky, silikátové omítky. Vy víte, že natáhnout fasádu pomocí těchto materiálů není až tak jednoduché a vyžaduje to určitou zručnost a šikovnost řemeslníka. Tak toto byste

Příloha č. 3: Rozhovory s pedagogickými pracovníky a sociálním partnerem

mohli trochu zařadit do vašeho ŠVP. Tak aby si to ti žáci vyzkoušeli, práci s těmito materiály, co dělají, jak rychle schnou, atd.

5. Otázka

Napadá Vás ještě nějaká změna v ŠVP, kterou byste navrhl?

Odpověď:

Ani ne, změna, spíše zamyšlení, protože toto změnit asi nebude ve vašich silách, ale všichni víme, že zednický obor se musí vyvíjet tím směrem, co ta stavba potřebuje, to znamená, že vy třeba máte v prvním ročníku určité téma a tady se dívám, ve třetím ročníku máte téma, dejme tomu, provádění venkovních omítek, o kterých jsme již mluvili, no a co když se ten žák dostane k této práci hned v prvním nebo v druhém ročníku, bohužel toto téma je až ve třetím ročníku. Já chápu, že to musí mít nějakou posloupnost, ale možná by tady tomu zednickému oboru neškodilo více volnosti tady v tomto ŠVP, ale nevím, jak by se to dalo prakticky udělat, to je jen takový návrh na zamyšlení.

6. Otázka

Ještě něco byste chtěl k tomu dodat?

Odpověď:

Myslím si, že jinak by ten ŠVP odpovídal, je velice obsáhlý, takže pokud jím žáci projdou, tak by měli obstát ve většině zednických prací.

Děkuji.